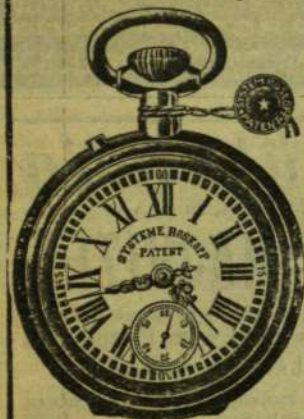

8 évi írásbeli jutalás! E minőségben verseny nélkül!

5 korona!

valódi svájci Roskopf-rendszerű patent-borgony-

Nincs kockázat! Beeserelés megengedve vagy a pénz levonás nélkül visszafizetettik! Széküldés utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

Konrad János BRÜX 736. Csehország cs. kir. hites becsü.

Gardagion illusztrált árjegyzékünk, mely több mint 3000 ábrát tartalmaz órák, arany, ezüst és zeneórákról, látszók, bórak, díszlámpákról, acélakár, szerzők, háztartási tárgyak és játékokról kívánata bárkinek ingyen és bérmentesen megküldjük.

Rosznay Mátyas chininczukorkája iztelen chininből.

Többszörösen kitértve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fűmvei vándorgyűlésén 40. arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 haminden egyes piros csomagolópapíron Rosznay Mátyas névalírása olvasható. 11266

Rosznay Mátyas gyógyszeretára Arad, Szabadság-tér.

Jól járó feketeerdői óra

szépen faragott szekrényben, megbízható, jó szerkezettel, 3 évi írásbeli jutalással, fehér szentmutatókkal és számmal, 18 cm. magas, teljesen felszerelve, aranyozott súlyokkal csak 2.80 korona.

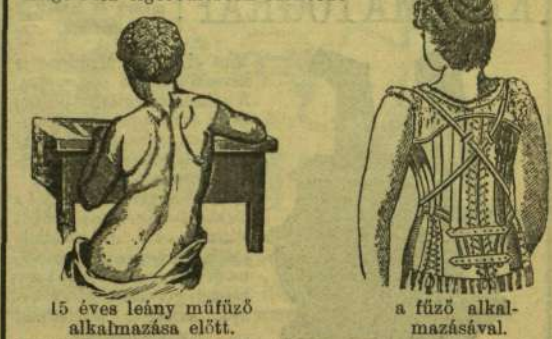
Évente több mint 30 000 óra kúldott, az m. t. verőim legnagyobb megelégedésére. Ez az eddig egyedül álló szám legjobb bírói tika özögm megbízhatóságának. Minden, még oly kis megbízást is a legnagyobb lelkiismeretességgel eszközölök. Széküldés utánvétel

KONRAD JÁNOS

órágyár Brax 742. sz. (Csehország.) Nagy lépcső magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával ingyen és bérmentve küldöm.

ANYÁK!

Óvjatok gyermekeiteket a hátergőz elgőrbülésétől! Hátergőz elgőrbülésben szenvedő

15 éves lány műfűző alkalmazása előtt.

Keleti J. testgyógyászati műintézetét készít jutalás és a legelősebb gyári árak mellett:

Műfűzőket, Hessing vagy Dollinger tanár rendszere szerint, hátergőz stb. elterjedésének gyógykezelésére.

Egyenestartók, hanyag testtartás megváltoztatására, plasztikai párnázással stb. Női kiszolgálás.

Mellfűzőket, Hessing tanár és Járó- és támgépeket, Hessing rendszere szerint, a boka- és csipőizület gyulladásaival stb.

Műlábakat és műkezeket a legkésőbbi kivételben, több évi jutalás mellett! Gyógyszobatorna-készítők, valódi amerikai és angol gyártmány, nagy választékban! 10966

Kérjen ingyen és bérmentve legújabb képes árjegyzékét

KELETI J. orvosi műszer-gyáros, BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-utca 17. sz.

Kicsorolás megengedve vagy a pénz vissza.

7 korona

Konrad János első órágyár Brax 737. sz. (Csehország.) cs. kir. bírós. feleltetett becsü.

Küldetve a cs. kir. sós, arany- és ezüst-érmekkel.

Csak «SICULIA» névvel ellátott üvegek valódiak

A Málnási „SICULIA” forrás-víz a sós savanyúvízek királya.

Sziklatételeken átfutott artzi-forrás. A gyomorégetést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a péce, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Nricsán, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MALNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalikus sós savanyúvizeinek minősítik. — Magyarországi forrást: Brázay Kálmán. BUDAPEST. József-körút 37. Kapható minden gyógyszerárban, drog- és fűszerkereskedésben. TELEFON 59-46.

30 napi megtekintésre,

Arjegyzékem feltehető szerint, tehát kockázat nélkül küldöm utánvétel a 663. számú «Népharát» harmonikát, hogy mindenki annak fölművelhetőségéről meggyőződést szerezhesen. Ezen harmonikának nemcsak a billentyűk, de a mely hangok és légszelepek részére is szavatolt, eltorzított pergóllokkal vannak, továbbá 10 billentyű, 2 regiszter, dupla hangolás 48 hang, 3 sor trombita, mahagoni szímben fényezve, fekete lécezett színes szelekkel, nikkelveret, dupla fuval, fémcsavarkövvel. Nagysága 31 x 15 cm. Darabja K 7.40 Magyar önképző-iskola minden harmonikához ingyen. Olcsóbb és kisebb harmonikák a harmonika-játszók megtanulására főleg gyermekek részére K 2.30, 3.30, 3.80, 3.90, 5.80, finomabb harmonikák K 8.60, 9.50, 10.40, 11.40, 13.50, 14.20 árjegyzékemből választhatók. Harmonikáimra nincsenek vámköltségek, mert minden darab csehországi készítmény. Kérem ezt figyelembe venni. Nincsen kockázat! Beeserelés megengedve, vagy a pénz vissza. Széküldés utánvétel az érzékegyi hangszerek kivétel czég által:

Konrad János Brax 743. sz. (Csehország.) Nagy lépcső magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával kívánata ingyen és bérmentve.

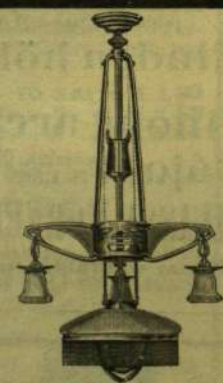

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

Szesz-lámpák, Petroleumfűző- és fűtőkályhák, Légszesz- és villamos csillárok, Petroleum-lámpák, Salon-Petroleum

Csász. és kir. szabad. gyár világítási eszközökről. BRÜNNER TESTVÉREK Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

43. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

HOITSY PÁL. MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 28.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag megfizetett viteldij is esatolandó.

RÁKÓCZI.

O SZLADOZIK a homály és az őszi nap bágyadt fénye reszketve tör át a páras, ködös levegőn. Az avar megzörren, s a letarolt mezőn végigfeküdt árnyék megmozdul, mintha valami éji rém fölocsudik álmából és a bántó világosság elől sietve a rengeteg sötétségbe menekül. Valami ünnepi moraj száll végig a bérceken, s a reggeli ima áhitatába belezúg a harangok tompa szöszata, belesir a tárogtató hívó dallama. A magyar földön egy fekete vonat siklik végig és «a nemzet millióinak szemében gyász-könnny ül...» A szekér megáll az úton, a föld-

míves leteszi a kapát, a munkás a szerszámot, úr és szolga, gazdag és szegény odagyűl a pálya mellé és levett kalappal, sóhajával köszönti a néma menetet. Valamikor épen ilyen szívszorogva s néma vágygally várta jobbágy és nemes az ország határán II. Rákóczi Ferenczet, az élő, ki akkor negyedmagával jelent meg lóháton és kibontott fejedelmi zászlóval. Akkor egy ország lelkesedése és reménye köszöntötte, mely töle várt szabadságot és jövőt. Most egy nemzet méla gyásza fogadja a halottat őt társával, siratván benne a múltat és a független Magyarország letűnt csillagát.

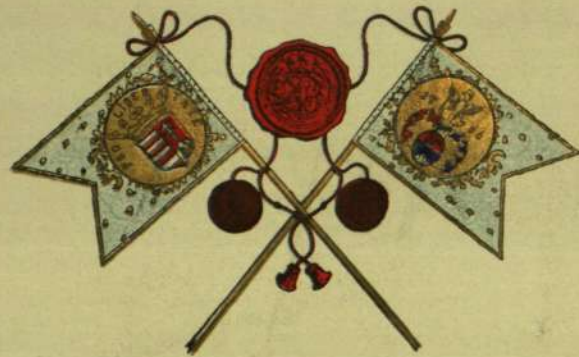
Rákóczi a világtörténelem egyik legdicsebb

alakja, kinek fénye mélyen bevilágít a századok forgatagába, a hol erény, fonség, dicsőség ragyog, a mely múlt s árnyékában a bűn, gonoszság, irigység leskelődik, a mely örök kísértője az ember útjának. Élete egy egyszerű tragédia, a mely fonséges, olyan kétségbejítő és megható, mint maga a magyar nemzet sorsa.

Az ő sorsa is a letragikusabb és a legmélyebb részvétre érdemes. A magyar történelem kimagasló hőse ő, megtestesülése a nemzeti eszmének, a mi nagy ideálunknak, melyért küzdött, melynek feláldozta mindenét: rangot, családot, mesés vagyont, hirt, dicsőséget, testi s lelki nyugalmat, s melynek martirjává lón az,

GRÓF BERCSENYI MIKLÓS HÁZÁNAK UDVARA RODOSTÓBAN. — EDVI ILLÉS ALADÁR AQUARELI JE.

RÁKÓCZI-ZÁSLÓK.

a ki trónjára volt hivatva. Biborban született, mint egy fejedelmi ház sarja, mely a Habsburgok esküdt ellenségének tartott. S élete, gyermekkorától fogva haláláig nem volt egyéb a szenvedések, csalódások, csapások szakadatlan láncolatánál. De a kiváló testi s szellemi tulajdonságok oly előnyös, ritka vegyülettel egyesültek személyében, hogy jelleme nemcsak magasan emelte őt kora fölé, de erkölcsi nagysága előtt még ellenségei is meghajoltak. Atyai nagyatya a törökök elleni csatában vesztette életét s ezzel együtt országát is, anyai nagyatya pedig s nagybátyja, Zrínyi és Frangepán a hőhőrbárd alatt véreztek el. Atyja még alig néhány hónappal az ő születése után halt meg. Azóta folytonos harcok közt nőtt fel, mignem erővel elszakítván a gyermeket anyja kebeléről, Bécsbe hurcolták s Kollonics bíboros gyámsága alá helyezték, hogy ez «a Rákóczi-, Zrínyi- és Báthory házak fiatal országlanját megszeliítse.» A bécsi csöcselék szidalma és gúnyja közt vitték be a város kapuin, s ugyanez történt vele 13 évvel később is, mikor a francia udvarral való terve elárultatván, a bécsiújhelyi tömlőzbe szállították «a nagyszámú hadcsőcsődtől és a kocsit minden oldalról körülvevő nép gúnyja és mocskolódása közben.»

Itt ugyanazon szobába zárták, melyből nagyatya a vérpadra lépett, s a bécsi udvar alighanem tőle is ily módon törekedett volna megszabadulni, ha a sors számára nagyobb feladatot nem tartogat. Mert sem a cseh neubausi jezsuita nevelés nemzetiségéből kiforgatni nem tudta, sem a sok méltatlan megaláztatás, s ez a bebörtönöztetés lelke erejét meg nem törte. Vérében az ősi dicsőség pezsdülő tüze, lelkében származásának s nemzete hagyományainak tudata lángolt, és szívében égett a vágy, hogy elnyomott s agyonzaklatott hazáját felszabadítsa. Tüzelte a fiatalos hev, nem az uralomra, hanem «szolgálni vágyván a nemzetnek», melynek minden reménye őbenne összpontosult. Érezte, hogy mit vár tőle az ország és ő meg akart felelni a várakozásnak. Miként reszelte át felváltva apródjával a börtön vasrácsait, hogy szökött meg innen a várkapitány segítségével s menekült Lengyelországba, hogy lappangott itt, mignem Bercsényivel találkozott, hogy készült a nagy munkára, mint hívogatták s várták haza a felkelt elégtelenség ezrei, és mint lépte át végre a Rubicont — mindezt maga részletesen leírja az ő «Vallomásaiban». Ilyen vallomást fejedelmi személy még nem tett. Nemcsak mert ritka mélyeséges vallásosságról tesz tanúbizonyságot, s épületes olvasmánya lehet mindenkinek, a ki vigaszt és enyhülést a hitben keres, hanem mivel élénk tárja egész lelki világát: élete folyását, erényeit, hibáit, botlásait, bűneit oly leplezetlen őszinteséggel ismervén be, hogy az csak Szent Ágoston tollára méltó.

A saját s a nyomorult nép szenvedéseitől indítatva kezdte meg a haza felszabadításának művét, a mint írja: «a világi politika szabályai és elvei, az emberi bölcsesség csálóka számításai szerint.» «Távol volt tőlem úgy a dicsőség, mint a magasabb méltóság vágya, avagy a korona elnyerésének kívánsága. A gázdagságot megvetettem, egészségemet, életemet és hazám saját előmenetelét a közjónak mögéje helyeztem.» Neki a hivatás kötelességei szabták meg az erkölcsi elveket, s az eskü, az adott szó szentsége, a nemzeti érdeknek a fejedeleme fölé helyezése voltak azok a politikai szabályok, melyek szerint cselekedett, s melyek bukását is előidézték. Nem a hibái és vétkei, hanem kiválósága és erényei dön-

tötték le arról a magaslatról, melyen csak az álnok számítás és ügyesen elrejtett érdekek, szó- és esküszegés, kegyetlenkedés, árulás tartja hatalmon — és tartotta különösen az ő korában — a hitvány jellemeket. Önzetlen s ideális czélokért lelkesülő hazafi nem való a trónra. Kétszer kínálta meg a lengyel koronával, de még a czár fenyegetésére sem fogadta el, mert a fejedelemsége iránti kötelességével nem akart s nem tudott ellenkezésbe jutni: «a lengyel korona meggett állott a hazaszeretethez s amannak ügyei «a két ország helyzetéből megérthető érdekek miatt össze nem fértek a magyar háborúval». Sőt az erdélyi fejedelemséget sem kereste, noha arra már születése révén is jogot tarthatott, s elnyeréséért nem is tett semmit. Mikor mégis egy szívvel-leléssel megválasztották, csak azért fogadta el, nehogy Thököly kerüljön oda, a ki-ben meg nem bízott, s a kitől féltette az országot. Ő nem uralkodni kívánt, hanem a nemzetet vezetni s felszabadítani az idegen uralom alól. Megválasztása után a szécsényi országgyűlésen minden méltóságról ismét lemondott, kijelentvén, «hogy a tárgyalásnak s az ország kormányzása feletti rendelkezésnek teljes szabadsága a rendek kezében leend» s ő ezentúl csak mint egyszerű polgár kíván jelen lenni. Vajjon mikor hangzott el ilyen szó fejedelmi ajakról? Nyilatkozatát azonban Magyarország rendinek ünnepies szövegkezdése és Rákóczinak a szövetség vezérével való kikiáltása követte. A nemzet korlátlanul meghagyta méltóságát és hatalmát. «Ünnepiesen ment ez végbe a sátor alatt az egri püspök pontifikálásával, a szentlélek segítségével hívásával és az ezek nyomában járó hálaadással, miután a szokásos esküt a törvényekre, szabadságokra és a szövetség határozmányainak megtartására letette. S ezt az esküt véglegheletéig meg is tartotta.

Kormányzását a katolikus érzelmű, mely vallásos fejedelem azzal kezdte meg, hogy a protestánsoknak visszaadta a tőlük jogtalanul elvett 90 templomot, s törekedett a különféle vallásfelekezetek közti viszályokat lecsillapítani és a kedélyeket kiengesztelni. Főczelja fáradozásainak «a szeretet visszaállítása volt», hogy az egyenlenséget, gyűlölséget, s az ezekből eredő vérontásokat megszüntesse. S midőn «a szikrából élesztett tűz» — a hogy ő szabadságharcát nevezi — kialudt; midőn az annyi lelkesedéssel s bátorsággal elkezdett és eleinte sok szerencsével folytatott magyar háború, hét esztendő után oly szomorú véget ért: akkor az önzetlen lelkű vezér még árulója számára is talál mentséget s a baj legfőbb okát saját hibáiban keresi. Pedig ha voltak hibái, úgy azok csak az erényei lehettek, melyek a szerencsétlenséget föl idézték. A főokok azonban a körülményekben rejlettek: a pénzhány, betegségek, a várparancsnokok gyávasága és önzése, másoknak kapzsisága s tudatlansága, és sok más dolog játszott közre, hogy ez a egyszerű nemzeti ügy lehanyatlott. Ő még akkor is hű maradt hozzá. Energiája meg nem törött s reménye el nem hagyta. Bécsben békét ajánlottak neki, de ebben csak a személye biztonságáról gondoskodtak s nem «a becsületről». El kellett volna hagynia hazáját s megtagadni nemzetét, azt a nemzetet, a mely rajongott érte és ragaszkodásának annyi tanujelét adta! «S a törvények megtartásának minden biztosítékát egyedül az annyszor megszegett királyi szót kell vala elfogadni!» Így elárulni az országot s csak a maga megmentéséről gondoskodni, nem fért össze az ő nagy lelke önzetlenségével és hazaszeretettel. «Inkább kiteszem magam — úgymond — a végső veszedelemnek, hogy a megénekelt, s a világi történetekben dicsőített hősök halálával haljak meg.» Leginkább fájtalta, hogy hiveinek sorsát nem enyhítheti, s a nyomorult nép helyzetén nem segíthet.

Esküje alól való fölmentését kérte a rendektől s ő is fölmenté őket, de azok azt el nem fogadták, hanem újból egyhangúlag kijelentették, hogy örömet osztottnak sorsában és készek vele «bujdokolni bármelyik idegen országban.» Azt a mesés ragaszkodást, melylyel a nagy fejedelem iránt hívei viseltettek, meg nem törte sem balszerencse, sem szükség. Valóságos legendás kultuszszá fejlődött a

Rákóczi-szeretet s erősebbé lett a hazaszeretettel. Követték őt vakon s nem kívántak egyebet, mint hogy őt szolgálhassák. Ő pedig megígérte, hogy a fejedelemségről «soha sem-mikor le nem mond.» Tiltotta ezt az Erdély rendjeinek adott esküje és annak megtartására sarkalta a becsület. Ügyének igazában való rendületlen hittel itt hagyta családját, birtokait, trónját, hogy a külföldön, Lengyel-, Francia- s végül Törökországban keresve támogatást, megmentse a hazát és nemzetét. Annyit csalódott s ő mégis hitt, még a törökök álnok biztatásában is! Folyton remélte, hogy visszaállíthatja az erdélyi fejedelemséget és kivívja Magyarország függetlenségét. De a török földről nem volt többé visszatérés. Franciaországot kiméltelenül elzárták előle és ő megcsalva, kijátszva, hazájából száműzve, családjától elszakítva, megaláztatva s birtokaitól megfosztva, kénytelen volt elfogadni a török kegyelemkenyeret s végső évei remeteségében vezetni a mások bűneiért.

S a legönzetlenebb hazafi, ki mindenét feláldozta nemzetének, ennek szabadságáért és jólétéért küzdött, s e küzdelemben felemész-tette testét-lelkét: e lánglélkű hős és legdicsőbb ember iránt még haló porában is hálátlan volt épen a nemzete, melyért egy egész élet tragédiáját szenvedte át minden elképzelhető borzalmaival. A dűsgazdag, fényes származású fejedelmi sarjnak életében üldözöttség, börtön, szökés, véres harcok, orgyilkosok le-selkedése, tör, méreg, pestis, tengeri viharok, megaláztatás és szegénység jutott osztályrészül, halálában pedig megbélyegzés és kitagadás. Hálátlan volt iránta az utókor is; a történet-írók soká csak félénken, alig néhány sorral emlékeztek meg róla, még Szalay és Horváth is, nehogy, Thaly szavaival: «a nevezetes szereplő, ki neve hírével egész Európát fölírta, egyszerre mint valami Deus ex machina bukkanjon elő.» De az idők folyását megállítani nem lehet. S mennél jobban eltávolodunk egy tér, vagy időponttól, annál nagyobb perspektívája nyílik a jelenségeknek s eseményeknek. A századok folyama igazolta Rákóczit és elégtételt szolgáltatott a megsértett igazságnak. Ez a lélekemelő momentum domborodik ki a mi ünnepszünkünk: Jövátenni azt, a mit egyszer elkövettünk, nem lehet. De a magabaszallas, megbánás, ha igaz s őszinte, megnyugtató a lelket. A megnyugvásban pedig megtaláljuk a békét. S mint vihar után a sötét felhők tömkelegéből kibontakozik a szírvárvány s tiszta ragyogással mosolyog le ránk: úgy csillan át a zordon múlt emlékeiből a titokzatos jövőnek egy reménysugara, mely ingadozó bizalmunkat újra-újra megerősíti. S míg bizva bizunk, el nem veszhetünk.

Miklós Ferenz.

JÖN RÁKÓCZI HAZAFELE.

Jön Rákóczi hazafelé,
Főnt szálldos a lobogója...
Jön Rákóczi hazafelé,
— Arany koporsóba!

Tudom, ha az első szellő
Csókja éri a batárrol:
Átmelegszik a koporsó
A szíve porától.

Jön Rákóczi hazafelé...
Mikor átlép a batáron:
Nagy édes borzongás fut át
Az egész országon!

Sok jeltelen temetőkön,
Kurucz sírok sötétébe:
Valami szent nyugalom száll
A hantok fölébe!

S a beregi erdő mélyén,
Éjfelenként csoda támad:
Gyűlnek oda fölzsabadult,
Régi szellem-árnyak.

Ott verődnek újra össze,
Kemény, kurucz csalánczba.
És egy se száll vissza többé,
A másik világba.

Szebb és szentebb hivatás vár
Itt reájuk, mint az égbe':
Beköltöznek az unokák
Szíve rejtekébe!!...

S így ütnek meg, hazaszerzte
Minden szívet, minden házat,
Míg letisztul végre rólunk
A labancz-gyalázat.

— Jön Rákóczi hazafelé,
Egy világot hoz magával,
Tele édes reménységgel,
Fénylő nap sugaral.

Haj kurucz-kor, — Rákócziék
Büvös bájos szép világa:
Szállj be a mi szíveinkbe
Isten igazába!...

Jön Rákóczi hazafelé,
Hogy a sírja közelébe:
Legyünk mindig, ne csak néha,
Kurucz ősök ivadéka,
— A Rákóczi népe!!

Szabolcska Mihály.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

— Az ethika mindig ethika marad, édes barátom.

— Az meglehet, — felelte Noszty, — de Rothschild nem ad rá nektek kölcsönt. Tehát ugy-e

mégis földolog a botrány elsimitása, a mely szomorú világításban tárná fel a magyar állapotokat?

A miniszterelnök kihúzta zsebéből a czukros szelencéjét, kivett belőle és elmajszolt a szájában egy czukorkát.

— És komolyan gondold, hogy a főispán fölmentése megtenné a jó hatását?

— Bizonyosan. Úgy ismerem a meggyémet, mint a saját tenyeremet. Egy karóra szúrt fej kell a közvéleménynek. Hogy kinek a feje, az előtte közömbös.

Ő excellentiája fölkel a gondolkozva, magá-

val tusakodva ment végig a termen vagy három-szor, majd akadozva mondá:

— Hiszen jó, jó, elvben bele mennék, de egy másik tervemet dönteném ezzel a húzással halomra, a melyik talán még fontosabb ennél.

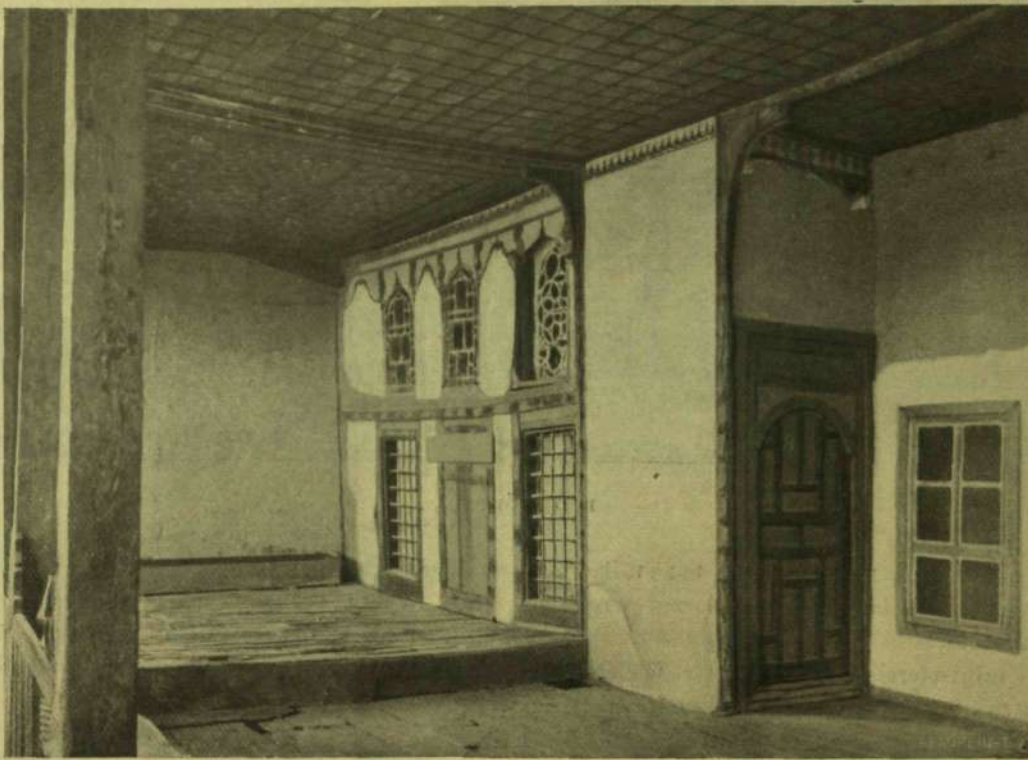
— Szabad szegény mamelukodnak aláza-tonan érdeklődni?

— Hát ide hallgass. A főispánokat egy-szersmind rokona az ellenzék egyik vezéré-nek, gróf Borzovaynak.

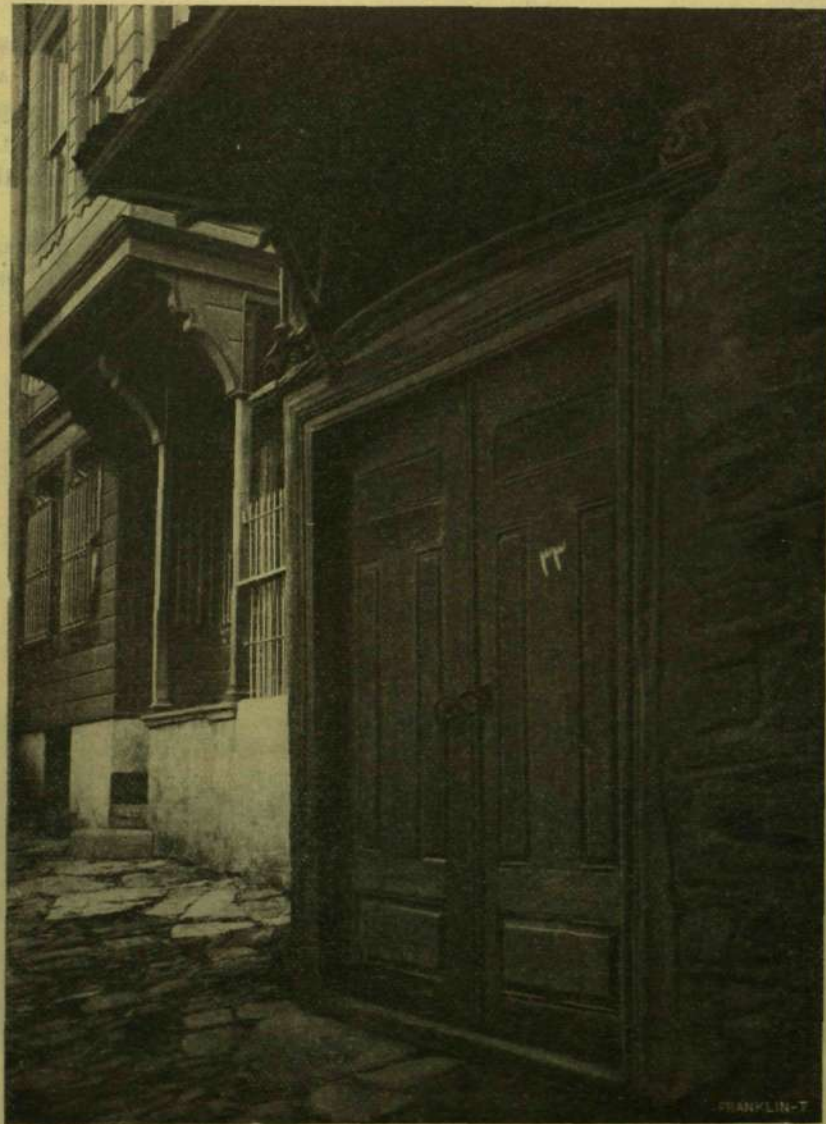
— Hisz ez csak ok, hogy megválj tőle.

— Ellenkezőleg, épen azért kell őt tartanom.

— Hát nem azért, — dohogta Noszty, — mert

FÜLKE RÁKÓCZI HÁZÁBAN.

RÁKÓCZI EBÉDLŐ PALOTÁJÁNAK BEJÁRATA.

RÉSZLET A CSÁKY-HÁZBAN.

RODOSTÓI UTCZA.

a te rokonod, se nem azért, mert az ethikai morál nem engedi, hanem mert a Borzovay rokona. Nem értem.

A miniszterelnök csupa kedveskedés volt, édes, mint a szirup, és ragadós, mint a csiriz. Megfenyegette tréfásan az újaival.

— Ej-ej, barátja az erénynek, ön úgy látszik, nem szokott lapokat olvasni.

Nosztyt erre hirtelen elfogta a köhögés, kezdett lassankint az eszével rátérni az igaz nyomra.

— Mit? — hörögte még egészen köhögés közben. — Igazak volnának a fusio hírek?

A kormányelnök csak úgy félvállról felelt, mint a kit egy bagatell-dolog iránt kérdezőnek.

— No tudod, nem volna rossz. De azért ad amicus auras mondom. Erős tavaszi campagnera van kilátás a parlamentben. A Burg nagyon terhes katonai dolgokat követel s az ellenzék igen erős most; Isten a megmondhatója, mi lesz, talán obstrukció is. Természetesen nagyot könnyítene a szekerünkön, ha Borzovay gróf a hozzá szító harmincz-negyven emberével ott-hagyná az ellenzéki padokat s bevonulna a pártunkba. Nevetnének Bartolót.

Nosztyt idegesen rácsálta a bajuszát.

— Úgy? Ezért kíméled a főispánt? Capisco domine excellentissime.

— Eltaláltad; nem volna okos dolog az el-bocsátásával mintegy eltaszítani a napról-napra felénk közeledő Borzovayt.

— Hogyan? Már tárgyaltok is?

A miniszterelnök tréfára fogta:

— Az Isten sokat engedett tudni a halandó

embernek, de némelyeket magának is megtartott. Nekem, szegény gyarló teremtménynek, illik tőle példát vennem veletek, csacska szarkákkal szemben. Elég nektek egyelőre any-

A MAGYAROK UTCÁJA RODOSTÓBAN.

nyit tudni, hogy a gyümölcs érik, sőt jól érik, és ha fereg nem esik bele, vagy a szél időnek előtte le nem veri, tálcán hozom elétek.

Nosztyt meghajította magát, a minek volt egy kis gúnyos színezete.

— Köszönjük alásan, kegyelmes úr. A szarkák kedvesen fognak csörögni a vendégek érkez-tekor.

— Nos? Talán nem tetszik? Beszélj őszintén. Hiszen még csak embrióban van a dolog, terv, álom, chimera. Hogy jó volna, az bizonyos, mert én már előre érzem a tavaszi tárgyalások szelét és minden hajam szála égnek mered, ha arra gondolok, hogy mit csinál majd velünk az ellenzék, mikor már most sem tudok éjszakánként aludni a csipései miatt.

— Egyszer én voltam úgy Velencében, — felelte Noszty, — nem tudtam aludni a moszkító csipései miatt a «Hôtel Bauer»-ben. Gyer-tyát gyújtottam s egy arra alkalmas szerrel elfüstöltem a moszkító egy részét a szomszéd szobába. Mikor benn voltak, rájuk zártam az ajtót, a hálófülkében most már alig zsongott egynehány, hát re bene gesta, visszafeküdtem a párnáimra és mit gondol, excellentiád, mi történt azután?

— Megtudom, ha megmondod.

— Bizony az történt, hogy a megmaradt néhány moszkító miatt ép úgy nem tudtam aludni, mint mikor még valamennyien meg-voltak. Csak a füstölőszert került sokba.

A kormányelnök csodálkozva mereszté szemét erre az egyszerű falusi úrra. De iszen van ennek esze! Ez bizony az ő gondolataiban is megfordult már.

— Meglehet, hogy igazad van, Pál úr, de valld meg, imposztor, hogy ezeket a meséket csak az én kiforgatásomra komponáld és sohase láttál se ilyen moszkítókat, se olyan rókát, a milyenről beszéltél.

— A moszkítókat nemcsak láttam, — nevetett Pál úr, — de ettem is; egyik a nyitott szájamba repült, s lenyeltem, mert nekem éjjel rendesen be van csukva a szemem és nyitva a szájam, nappal pedig a szemem van kinyitva és a szájam van becsukva. A mi a rókát illeti, hát mondhatom, nem egy ilyen volt már találkozásom.

— Én nem vagyok természetűdös, amice, az egész rókászathól csak annyit tudok, hogy a rókának veres bundája van, a vadásznak pedig veres frakkjának kell lennie. Az nekem is van. Hanem olvastam Giebelt és ő sehol sem említi a rókának azt a tulajdonságát.

— Abban van a különbség, kegyelmes uram, hogy az én rókáim mind két lábon jártak és szappannal borotválkoztak.

BEJKOSZ A BOSZPORUSZ MELLETT.

A BUJDOSÓK TÖRÖKORSZÁGI TARTÓZKODÓ HELYEIRŐL. — Edvi Illés Aladár rajza.

— Azért te mégis nagy selyma vagy. Abból nem engedek. Hiszen homlokodon találtál a moszkító meséddel, beismerem, kételkedem azonban a jóhiszeműség iránt. A fusio ellen érvelsz, mert a főispán megbuktatását célozod.

— Protestálok ez ellen, — röstelkedett Noszty, — hiszen nem függ össze a két dolog.

— Sőt. Hát nem mondtam?

— Mondtad, mondtad, de ha úgy éreznék, egész kegyelmesen helyeselhetném a fuziót, a mellett, hogy a főispán távozását is sürgessem.

— Hogy-hogy?

— Mert egy főispáni székét úgy is föl lehet borítani, hogy a főispán fölfelé esik belőle és Borzovay gróf kellemes csiklandozást érez a közeledő talpán. Hiszen ott van a fiumei kormányzó, meg az államtitkárság a bank-gas-sai miniszteriumban.

— Persze hogy persze, erre nem is gondoltam. Csakhogy mégis kényes dolog. Hol veszek én ebbe az erős nemzetiségi megyébe alkalmas embert?

— Hogy hol? Főispánt a lyukas hídön is találhatni.

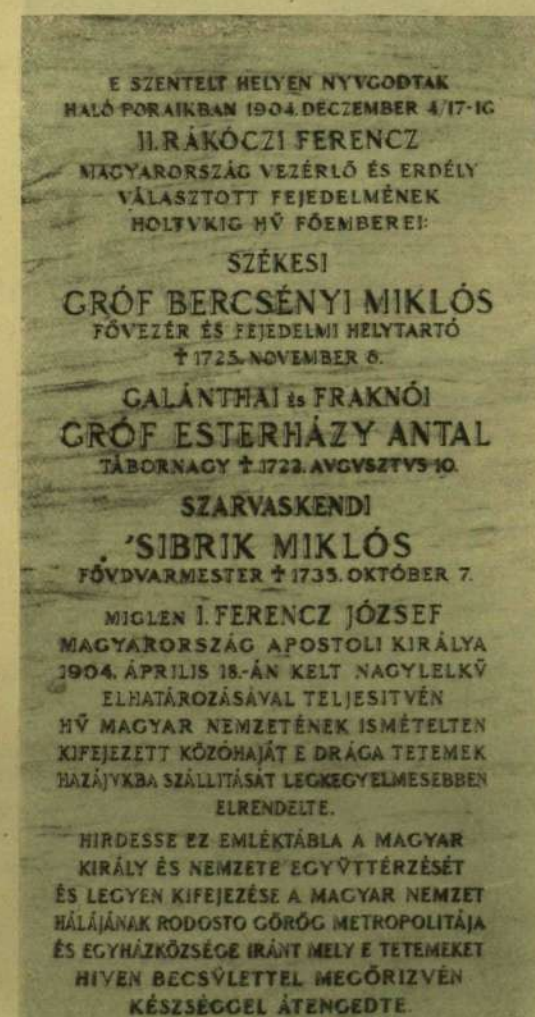
A miniszterelnök kihúzta óráját s ijedten ugrott fel.

— Oho, már elkéstem, megyek. No majd alszunk rá egyet. Köszönöm Pál úr.

Kiszaladt a szobából és a club titkos folyosóján észrevétlenül eljutott a kabátjához, megmenekülve a tömérdek ügyes-bajos képviselőtől, a kik türelmetlenül várják a mindenható államfért a fényzőnben úszó nagy teremben.

A puha pamlagokon apró csoportokra oszolva ülnek a mamelukok s mint a Párkák szövik a nemzet sorsát, abból a kis szöszből, a mit a miniszterek elhullatnak; vagy abból, a mit a pilanat előtologat.

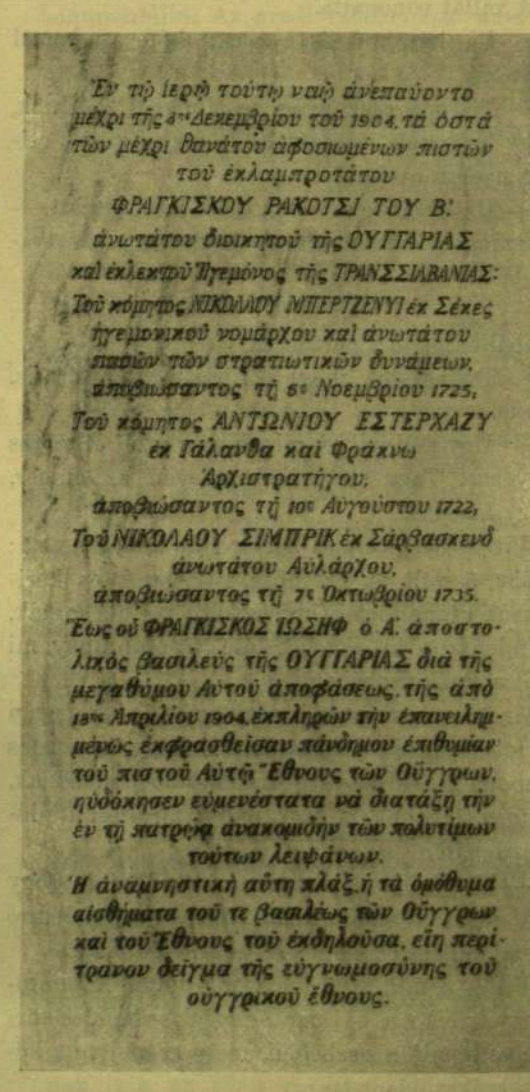
E perczben Noszty Pál van szőnyegen — a hogy mondani szokták. Az, hogy egy közönséges szürke mameluk van bent a miniszterelnök-

A RODOSTÓI EMLÉKTÁBLA MAGYAR FELE.

A THÖRÖLY SIRHELYE FÖLÉ EMLÉKOSZLOP.

A RODOSTÓI EMLÉKTÁBLA GÖRÖG FELE.

A BUJDOSÓK SIRHELYEIN MOST ELHELYEZETT EMLÉKEK.

EMLÉKTÁBLA A GALATAI SZENT BENÓT-TEMPLOMBAN.

kel annyi ideig, általános feltűnést kelt. Gúnyosan aposztrofálják az esetet. A kegyenczek összebújnak és eltűnődnek.

— Vajjon mit akar Nosztytól?

— Órákat vesz tőle a diplomáciából.

A népség, katonaság sem szereti, hogy közülök kiemel valakit a miniszteri kegy. A megszokott kegyenczekbe belenyugszik, de a mi alul van, hagyják alul. Irigység, roszakarat vegyesen bugyborékol. Mindenütt Nosztyról foly a szó.

— Hogy áll az öreg? Van még valamije?

— Van egy haszontalan fia.

— Sokat elherdált az öreg?

— Mindent, és azonfelül a mennyit lehetett.

— De a leányát jól adta férjhez.

— Okos embernek tartják odahaza.

— Sok mindenféle zsírral van megkenve.

— A miniszterelnök, úgy látszik, sokat ad rá.

A RODOSTÓI GÖRÖG TEMPLOM.

— Oskolatársak voltak.

— Naiv ember.

— Kicsoda? Noszty vagy a miniszterelnök?

Efféle megjegyzések röpködtek a teremben, mikor végre maga Noszty is megjelent s mintha a napfény sütné ki egyszerre, mindenki nyájasan mosolyogva fogadja a súlyban megnövekedett férfit. Primipilusok, újságírók félkarajt képeznek körülr.

— No, mi volt? — kérdik kíváncsian, türelmetlenül.

Noszty azonban begombolkozik. Tudja Pál, mit kaszál.

— Egy-két apró-cseprő dolgot beszélünk meg. (S rejtélyesen mosolyog hozzá.)

— Titok?

A vállát vonogatta.

— Ej, közölnek is a magunkféle emberrel titkokat!

— Tudjuk, csak azért teszi magát kicsinek, hogy nagynek látszassék, — jegyzi meg a csipős nyelvű újságíró.

— Hát azért se mondok most már semmit, — mormogott haragosan és besietett a kártyaszobába, hogy átvegye az „üzletet”.

— Egy solo van rajtad és három kettes, — kiabálják eléje a partnerek.

— Dagadatok meg. Tönkre mentem itt is, ott is.

— Úgy kell neked, minek avatkozol országos ügyekbe. Vagy statusférfit legyél az ember, vagy kártyás.

Vissza akart ülni a helyére, de nem lehetett; hiába, ő volt az est hőse, riporterek és korifeusok utána törtek, keresztkérdések alá fogták, mindenáron ki akarták tőle vasalni, hogy mi volt a Deák-szobában.

Az öreg úr most már csak azért is keményen tartotta magát, tetszett neki, hogy nevezetesen emberré lett s még legbizalmasabb pajtásának, Tomor Gézának is csak annyit árult el általanossággban:

— Hogy én mit akartam, azt tudom, de hogy mit akart a miniszterelnök, azt becsületesemre nem tudom, sőt talán ő se tudja.

Pedig a miniszterelnök jól tudta. A bontómezei főispán egy ma érkezett számjeles sürgönye lapult a zsebében, mely szétfejtve a következőket jelentette:

„Itt ma nagy zavargások fordultak elő a Gyik szabályozásnál. A nép Kostón, Vártányban,

Gyimókán, Árcson kaszát, vasvillát fogott és a dolgozó munkásokat szétkergette, a mérnököket halállal fenyegetvén, kik azonban idejekorán elmenekültek, az ideiglenes épületeket, barakkokat, kotrógépeket összerombolták. Közegeim, kik az egész botrány eredetét puhatol-

ják, egybehangozva mesterségesen szítottak ösmerték fel, a szálak, minden jel oda mutat, Noszty Pál képviselő kezeibe érnek, kinek rokonai révén jelentékeny összeköttetései vannak. A lapok innen informáltaknak, de ide a képviselő küldi a direktívát. Hogy mi ezzel a célja, se nekem, se közegeimnek nem sikerült kihámozni.”

No majd kihámozom én, — gondolta a miniszterelnök; nem egy éjszakát aludt a bizalmas beszélgetésre, hanem hármát is.

Negyednapon megnyitott az őszi ülészak s a folyosón csipte el Nosztyt.

— Jó hogy látlak, — szölt őt egy szögletbe vonva, — arra határoztam magamat, hogy új főispánt küldök le Bontóba, föltéve, hogy egy jó jelölted van. De adjál előbb egy cigarettát.

— Milyent akarsz?

— A kinek adhaerentiája, vagyona és esze legyen. Szóval ha olyat ajánlasz, a kiért egyszermind jót állsz, hogy simán megszünteti a kiűtött zavarokat. Van valakid? De adjál előbb egy kis tüzet is.

— Van.

— No csak ki vele gyorsan, mert engem mindjárt beharangoz az elnök. A nevét, a nevét?

Noszty Pál szinte belepirosodott az örömbé.

— Bárá Kopereczky Izrael.

— Ugyan eredj, — pattant fel a miniszterelnök, — azt mondják, nagy számár.

— Ne adj a mende-mondákra, — felelte sértődve. — Hisz itt még (valami nagy embert

A BUJDOSÓK SÍRKÖVEI A RODOSTÓI GÖRÖG TEMPLOMBAN. (A., Bercegyi; B., Sibirik; C., Esterházy sírköve.)

RODOSTÓI KÉPEK.

keresett az elméjében) itt még Bismarcra is azt mondanák, hogy számár, ha nálunk pályázna valami állásra.

— No, a mi igaz, igaz. Hát ki, mi voltaképpen ez a báró Kopereczky? Van vagyona?

— Ővé a krapeczi uradalom.

— De az nem Bontómezeiben fekszik. Mi nexusa van Bontóban?

— Az én rokonaim, a Nosztyak, Horthok és Ragányosok, Palotayak és Homlódyak.

— Úgy? Neked is rokonod?

— Vöm.

A miniszterelnök kedélyesen a vállára borult.

— Ej no, bocsáss meg bruder, de bizony Isten nem tudtam. Szeretnék a nyelvemre ütni. De ugy-e nem aprehendálsz? Ki lesz nevezve, punktum. Kinevezem neked ab invisit. No, ugy-e jó lesz? Vagy talán mégis küldd fel hozzám. (Kedélyesen a tenyerébe csapott.) Végeztünk, amen.

Csengetyűszó hallatszott a teremből. Sietve tünt el a folyosón, eldobva cigarettáját, éppen olyan könnyedén, mint egy főispánt.

Csak hogy a cigarettát még füstöl egy darabig eldobva is, de a főispán mindjárt hamu.

(Folytatása következik.)

BÁRÓ PERÉNYI ZSIGMOND.

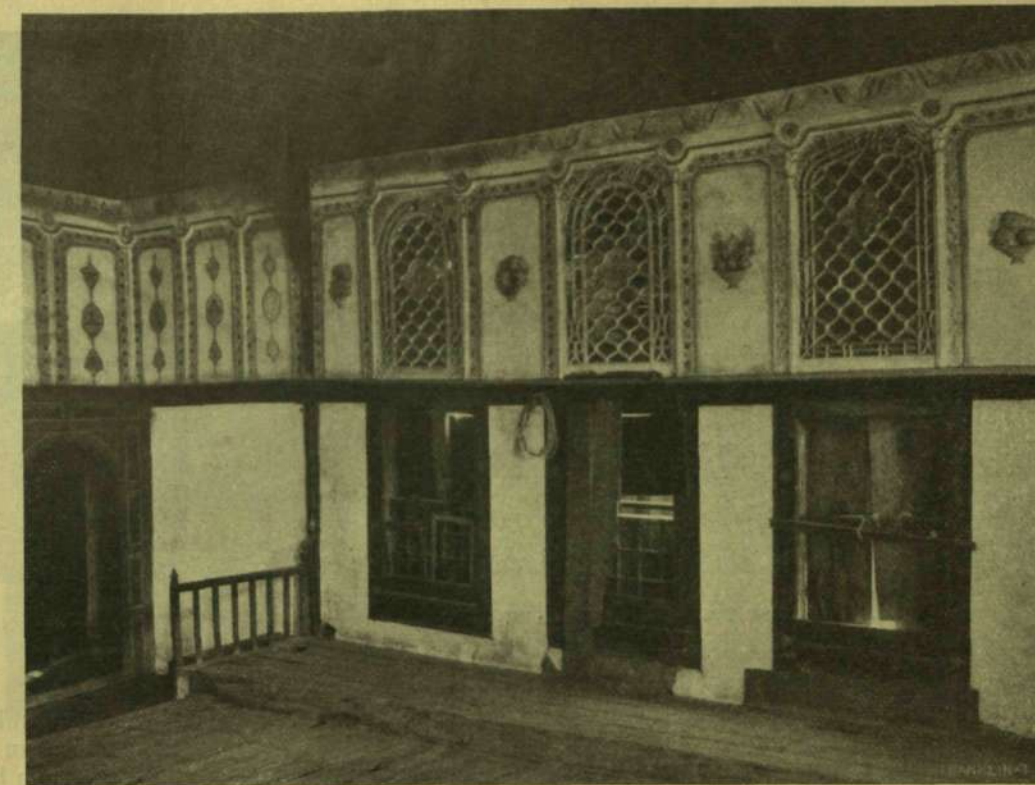
Budapest, október 20.

Bátornak, méltóságosnak és igazi férfinak lenni a legrettenetesebb órában a nemzeti becsületért, olyan nagyságnak a jele, mely tiszteletről és örök hálára kötelez. Bárá Perényi Zsigmond, a negyvennyolcadik felsőház elnöke

II. RÁKÓCZI FERENCZ ERÉDLŐ PALOTÁJA.

RODOSTÓI KÉPEK.

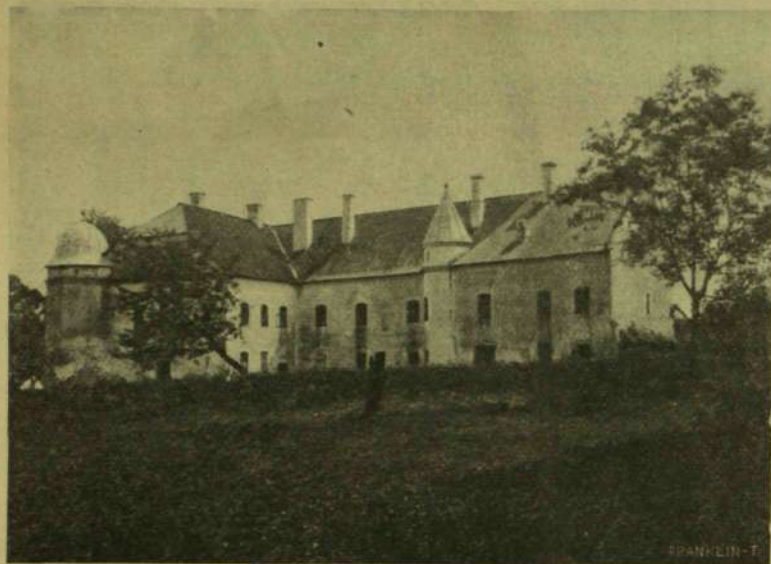
BELSŐ RÉSZLET RÁKÓCZI HÁZÁBAN.

igy halt meg a bitófa alatt, hatvanhat éves korában, 1849 október 24-én — a nemzeti becsületért. Hogy a borzalmak rettentő perceiben nyugodt maradt, hogy a hóhér és bitó látásának rémei rája nézve minden iszonyatukat elvesztették s hogy hatvanhat évének gyön-

geségével és terhével a szegénytelen kivégzésre mégis emelt fővel, a félelem legkisebb érzése nélkül jelent meg, ama csodálatraméltóan nemes erkölcsi erők képesítették erre, hogy ezzel a magatartással még tartozik nemzetének, melyet ugyanígy megbecsületlenül az abszolút hatalom. Ha a halálfélelem természetesen ösztönei az utolsó percekben esetleg gyöngeségekre ragadták volna, durva gúnycsúcsok között mutattak volna a nemzet ellen-ségei a nagyszájú rebellisre, kinek humbug volt az egész hazafisága. Ámde, hogy meghalt férfihoz illő bátorsággal, nem maradt más részükre a rágalomnál, melylyel beszennyezték, eziruknak hirdette őt, a miért nem kért kegyelmet s nem borzadt meg a bitófa látásától.

Undorítóan alacsony és nemtelen volt az az eljárás, melylyel az osztrák sajtó negyvenkilencben a magyar vértanúk kivégzését kommentálta. Az aradi tábornokok ama vértanuit, kik nem kívántak papi kíséretet igénybevenni, gyalázták „kekk”-séggel és arroganciával s külön megszidalmazták őket, a miért megvető tekintettel fordultak el a kirendelt karhatalom vezetőjétől. Nem kímélték meg azonban azokat sem, a kik vallásos magatartást tanúsítottak. Szacsay Imrét, a függetlenségi törvényhozás jegyzőjét, a ki imádkozva ment az akasztófa alá, vallásosságáért rótták meg s ugyanígy tettek kivétel nélkül mindenkivel, a ki magyar volt s a kiket magyarságuk juttatott Haynau boszúálló hatalmába. Bárá Perényi Zsigmond, Szacsay és Csernyus kivégzésekor megmozdult azonban az európai sajtó lelkiismerete. A civilizáció szegényének minősítették az osztrák kormány eljárását és a csodálat legőszintébb hangján irtak a magyar vértanúk bátorságáról, kiket nem félemlített meg a hatalom legborzasztóbb terrorizmusa sem. Bárá Perényi Zsigmond kivégzésével az elretentő politika intencióját akarta Haynau nyomatékossá tenni. A nemzet megbecsületlenítéséről volt szó, ezért válogattak ki a katonai és polgári állások legelőkelőbb polcán levőket, hogy az ő személyükben megbélyegezzék a nemzetet, mely a másfél évi hadjárat alatt az osztrák hadsereg nimbuszát tönkretette.

Bárá Perényi 1783-ban született Árdodon s már fiatalon Bereg vármegye alispánja lett. Királyi tanácsossá 1830-ban nevezték ki, nem-sokára pedig Ugocsa vármegye főispáni tisztét ruházták rá. A szabadságharczi mozgalmakban tevékeny részt vett, 1848 július havában a főrendiház alelnökévé, október után annak elnökévé választották. A honvédelmi bizottságban is tevékenyen működött s egyike volt azoknak, kik az 1849 április 14-iki függetlenségi nyilatkozatot nemcsak helyeselték, hanem szükségesnek is tartották.

RÁKÓCZI NAGYSÁROSI KASTÉLYA, A MELYEN ELFOGTÁK.

RÁKÓCZI NAGYSÁROSI KASTÉLYÁNAK HÁTSÓ HOMLOKZATA.

Az ő elfogatása az osztrák kormánynak tehát különös érdekében állott. Abban a pillanatban azonban, mikor Haynau hatalmába került, meg volt győződve róla, hogy kegyelmet nem várhat. Meg sem kísértette ennél fogva a kegyelmet, hanem a halálra készülve, úgy várta az ítéletet, mely számára semmi vigasztalót nem hozhat. Bátorságának rendületlenségével még az osztrák katonák csodálatát is fölkeltette. Utolsó pillanatáig nyugodtan, félelem nélkül ült czellájában s mikor a kivégzés helyére vitték, egyedül azt kívánta, hogy ne kötözzék meg, habár ebbe is bele nyugodott. Bámulatra méltó erkölcsi erejének és hazafias öntudatának meggyőző bizonyossága az a levél, melyet kivégzése előtt pár órával nővéréhez intézett. Elmondja benne, hogy nem sokára már nem lesz az élők sorában, de nyugodtan és félelem nélkül hal meg, mert igaz ügyért áldozza fel életét.

Kivégzése nagy felháborodást okozott az európai sajtóban, úgy hogy az osztrák kormány kényszerítve érezte magát a bécsi lapokban sugalmazott nyilatkozatokkal mentesíteni eljárását. Két társával, Szacsavay Imrével és Csernyus Manóval egy napon végezték ki 1849 október 24-én, a hajdani Új-épület mellett levő „Holtz-platz”-on. A brutális kivégzésről a bécsi „Wiener Courir” következő rövid és kivételesen nem rágalmazó tudósítást közölte: „Pestről írják nekünk október 24-én: Ma reggel 6 és 7 óra között a Holtz-platzon, a Neugebäude mellett ismét három kivégzés történt két által. Jelen esetben ez a szomorú sors polgári állást egyénekét ért, még pedig 1. báró Perényi Zsigmondot, az egykori magyar felsőház elnökét, egy 70 esztendősen öreg embert, 2. Szacsavay Imrét, a magyar képviselőház jegyzőjét, a ki a felséges császári ház letételét kimondó oklevelet fogalmazta és aláírta, 3. Csernyus N. N-et (Manó), a ki előbb ezimzetes udvari kamarai tanácsos,

majd a rebellis kormánynak buzgó és munkás hive volt. Mind a hárman nagyon bátran és nyugodtan haltak meg, egyedül Szacsavay látott, hogy állandóan imádkozik, a másik ketten utolsó perczük előtt is szitták cigarettájukat. Perényi állandóan jegyzett egy papírlapra. Közvetlenül utolsó útja előtt reggelijét kérte és látszólag jó étvágyal fogyasztotta el. Nem akarta, hogy megkötözzék, de bele kellett nyugodnia a kényszerűségbe. Csernyus utolsó szavai állítólag ezek voltak: „Adieu szép világ!”

Nagyszőlős mezőváros most róttá le kegyeletét az októberi vértanúk eme kiváló aggasztó emléke iránt. Szobrot emeltetett báró Perényi Zsigmondnak s ez a szobor kétségtelenül a legderekabb hazafi emlékének szól, kit nem rettentett vissza sem a Haynau fenyegetése, sem a bitófa réme attól, hogy utolsó pillanatáig a nemzet igaza mellett kitartson. Ez az igazság s lelkének az a meggyőződése, hogy becsületes törekvések érdekében harczolt, adták meg neki azt az erőt, hogy úgy haljon meg, mint egy mártír, kinek lelkén nem vehet erőt a halál legborzalmasabb rémképe sem. Nem is tántorodott meg egy pillanatig sem s róla is el lehet mondani, hogy úgy ment a halál elébe, mint más ember a menyegzőre. Ez a ténye is mutatta, hogy kiváló hazafi, nagyszabású lélek és jó magyar ember volt.

RÁKÓCZI ORVOSA.

A mostani Rákóczi-ünnepek során említést sem tesznek a szerencsétlen fejedelemnek egy kedves emberéről, bizalmasáról, a ki pedig megérdemli, hogy emlékét ez alkalommal felelevenítsük és megörizzük.

A fejedelem orvosát: Lang Jakabot értem, a ki Németországból ide kerülve, itt új hazára

lelt és megnyerte urának teljes bizalmát és szeretetét, környezetének becsülését; mikor pedig a fejedelem sorsa rosra fordult, nem hagyta őt cserben, hanem önként követte a számkivetésbe s hazájától távol halt meg Törökország fővárosában, 1721-ben 61 éves korában.

Konstantinápoly északnyugati részén, a perai nagy utca és út mentén fekvő Feri-kő nevű falu magyar temetőjében, 1848/49-iki szabadságharcunk menekülteinek sírjai közt van egy vízszintesen fekvő nagy emlékkő, domború faragványú családi cizmerrel s a következő latin felirással:

„Hic Jacet Excellentissimus ac Eruditissimus Vir, Physices et Medicinæ Doctor, Jacobus Ambrosius Lang de Langenthal, Norinbergæ in Germania natus Ibi denique Laurea Doctorati ornatus, Serenissimi Francisci II. Rakoczy Sacri Romani Imperii et Transsilvaniae Principis Medicus et Consiliarius Aulicus, Vir Præstantissimus Artis Chemicæ et secretorum Naturæ scrutator accuratissimus, Religiosis Evangelicæ Zelantissimus. Erga suos Vir Humanissimus Principi suo et omnibus Gracissimus. Plurimas transitus regiones, Multis Laboribus Fessus, Dum in patriam adquiesceret, Hic Requirit, Omnium morborum Gnarus Ignoto sibimet morbo decessit Constantinapoli Anno 1725 Die 14 Januarii Aetatis suæ 61. (Itt nyugszik a kiváló és tudós férfit, a természet- és orvosi tudományok doktora: Langenthal Lang Ambrus Jakab, ki Norinbergben, Németországban született s ugyanott a doktori borostyánkőszorúval feldisznított, fenséges II. Rákóczi Ferencnek, Erdély fejedelemének orvosa s titkos tanácsosa, alapos férfiú a vegytanban, pontos kutatója a természet titkainak, az evangélikus vallásnak lelkes hive, övéi irányában a legemlékezősebb, fejedelem s mindenki előtt közkedvelt férfiú. Sok földet bejárt, sok viszontagságot kiállt. Holott hazájában pihenhetett volna meg, itt pihent meg.

A NAGYSÁROSI VÁR ROMJAI. — Kúhárszky László felvételei.

Ő, ki minden betegséget ismert, előtte ismeretlen betegségben hunyt el Konstantinápolyban, az 1725-ik esztendőben, január 14-én, életének 61-ik évében.)

Hogy került e síremlék a csak 1862-ben létesített magyar temetőbe azt kideríteni további kutatások dolga volna.

Csucsomi dr.

A NAGYSÁROSI VÁR.

Hazánk szép fekvésű és történelmileg is nevezetes várai között első helyet foglal el Sáros vára.

Igaz, ma már teljesen romban hever, de a ki meglátogatja, nem bánja meg a fáradságot, mely a várhegy megmászásával jár, mert nemcsak maga a várom rendkívül érdekes építmény, de elragadó a vár öreg tornyáról való kilátás is. Ugyanitt van II. Rákóczi Ferenc várkastélya is, a melyben 1694 június 3-ikán Sáros vármegye főispánjává installálták és a hol később 1701 május 29-ikén Longueval árulása folytán Solari császári tábornok két Salm-ezredbeli századdal felsőbb parancsra elfogta s felesége Hesseni Amália oldala mellől Eperjesre, majd innen mintegy három hónap múlva Bécsűj helybe vitte, a hol ugyanazon börtönbe csukták, melyben anyai nagybátyja, Zrinyi Péter volt bezárva.

Nagy-Sáros községe, a melyhez a vár tartozik, Sáros vármegye siroki járásában a Tarcza folyó mentén fekszik. Tót lakosai, kiknek száma 2600—2800-ra rúg, többnyire jómódúak, mert egyrészt a községben levő nagy műmalomban talál megélhetési módot, másrészt pedig Amerikából küldi haza övéinek a dollárokat.

A vasúti állomástól veteményes földeken és a Tarcza folyó fahídján keresztül lehet a községbe jutni, melynek mindjárt elején áll a község fallal körülvett gothikus temploma. E mellett elhaladva, egyszerű, de jó karban levő nagy épület öltik szemünkbe. Ez hajdan, a mikor a község még város és a megyének, mely tőle vette nevét is, székhelye volt, megyeházul szolgált, manap iskola.

Hogy a község régen város volt, bizonyítja Nagy Lajosnak 1378-ban Diósgyőrről kelt egyik rendelete, melyben Eperjes város bástyaműveire szükséges fa, kő, s más után járó bármilyen adó szedését megtiltja, továbbá egy másik Verőczéről Eperjes városához intézett rendelete, melyben értesít, hogy építési és erősítési terveik s munkálataik vezetésére saját építőmesterét, Ambrust küldi Diósgyőrről hozzájuk s egyszersmind tudatja velök, hogy Eperjes, Sáros és Szeben városok ez évi adóját egy külön rendelet értelmében erősítési műveik megkezdésére engedte át.

Az úton tovább menve, rendes és csinos külsejű házak sorai között II. Rákóczi Ferenc kastélyához érünk, melybe egy kicsiny, de erős kőhídon lehet bejutni. A kastély kertjének fala

A VÁR LÁTKÉPE.

A VÁRKAPOLNA.

alatt haladva a dübörgő műmalomba, majd annak megkerülésével a várhegy aljához érünk.

A vár romjai egy magában álló szabálytalan, 572 méternyire emelkedő, ma erdőborította hegykúpon terülnek el.

FŐBEJÁRAT.

A KÉSMÁRKI THÖKÖLY-VÁR.

Ha a várba felérünk, meglep a tervrajza, mely úgy hazánkban, mint külföldön egyedül áll.

A vár egy csonka kúphegy tetején hatalmas sziklatömeg fölött emelkedik ki, melyet 14 különböző nagyságú és alakú tornyú kőfal kerített. Csak egy kapuja volt, mely előtt az úgynevezett farkasverem nyílt. Nyomai ugyan még ma is láthatók, különben be van hányva földdel és faltörmelékkel. A farkasveremről következtetve a várnak felvonóhídja is volt; a felvonóláncz üregei a kapu falában még ma is láthatók.

A kapu fölött torony emelkedett, melyben az őrség tartózkodott. A kapu felett való torony mellett jobbra a laktanya helyiségek nyomai állanak; balra a várfal húzódtott, melybe egymástól egyenlő távolságnyra különböző alakú 14 torony volt beékelve. E várfal az egész vár területét körölvette.

A kaput átlépve az udvarba jutunk, melynek közepén, a kapuval szemközt az erős őrektorony állott, mely köpeny és árok által volt megvédve. Őrektorony, főtorony, nebojsza-torony (Berehriti, Donjon) alatt rendszeren a várnak azon erős és nagy tornyát kell érteni, hová a várbeliek akkor menekültek, a mikor a vár többi részét az ellenség már bevette. Ezen utolsó menhelyen is csak rövid ideig, t. i. csak addig tartották magukat, míg valamely szomszédos jóakaró várúr felmentő segítséget küldött, vagy a vár átadása iránt alkudozások folytak. Köpeny (Mantel, Chemise) pedig egy neme az őrektorony megerősítésének, mely abban állott, hogy alsó része, néhány méter magasságig 150 centiméterrel vastagabbra volt építve.

A sárosi várnak őrektornya négyszögletű és emeletes volt. Az emeletekre vezető lépcső a belépés és kijárási helyén erős gerendával elzárható ajtócskával volt ellátva, a mit az arra szolgáló falnyíláson most is láthatni. E toronyban volt az úrilak, mely goth gerinczes boltozattal volt beboltozva és ma is ép; a többi emelet csak famennyezettel volt egymástól elválasztva, melynek gerendáit a falokra rakták. Az úri lakosztályba a mellékeletből lehetett bejutni; ebből azután az e fölött levő emeletre keskeny, a falban épült lépcsők vezettek. Ezek ma is megvannak.

Az őrektoronyba ma már csak egy törmelékkel behányt keskeny nyíláson négykézláb mászva vagy pedig egy ablaküregen át lehet bejutni. Ezen a nem épen kényelmes úton az úri lakosztályba érünk, a honnan szűk lépcsőn feljutunk a torony tetejére.

Innen pazar szép a kilátás, majd az egész vármegyén ellátni. Köröskörül keklenek a Kárpátok vadregényes bércei. Északnyugaton tündöklő fehéren a havas Tatra, kelet felé látjuk a 698 méter magas Kopasz Strázst és a 741 méter magas vulkanikus képződményű erdős Strázst, majd Kapivárnak festői romját, számos helységnek apró fehér házait, Kis-Szebennek romban heverő bástyáit és Eperjesnek újonnan

AZ ISZMIDI TEMETŐ, A HOL THÖKÖLY EL VOLT TEMETVE.

átalakított góth stílusú templomát. A vár alatt pedig csöndesen kigyózik a Tarcza folyó.

A kapuval szemben lévő oldalon áll az őrtorony, mely az öreg toronytól abban különbözik, hogy jóval kisebb, falai gyengébbek és csak falépcsőkkel volt ellátva, a melyek a torony tetejéig vezettek.

A várfalnak külső részei nagyobb törött kőből voltak építve, belső részei pedig, hol nagyobb, hol kisebb kövekkel, itt-ott téglával kitömve, habarccsal kiöntve. A néphit szerint a vár vakolatához állítólag egy millió tojás fehérjét is használtak volna, hogy a habarcs erősebben tartson.

A vár belseje ma már csupa kötőmélék, bokor és bozót, itt-ott látni még pinzeboltozatokat, melyeknek nyílása sűrű fűvel van benőve, ennél fogva tanácsos óvatosan járni, hogy mint a hatvanas években meg is történt, valaki le ne zuhanjon valamely ilyen pinzébe.

A várnak alagútja is van, mely II. Rákóczi Ferencnek Eperjes főutczáján levő, hajdani udvarházával volt összekötve. Ezen alagút több helyen be van dőlve.

A vár valaha nagy szabású erődítmény lehetett. Bírása egyenértékű volt az egész vármegye felett való uralkodással.

Keletkezési idejére hiteles adataink ugyan nincsenek, mégis bizonyosra vehetjük, hogy az Árpádok alatt nemcsak jelentékeny hely, hanem már várispánság is volt, melyről az 1251. évben kelt okmányokban történi először említés.

Kapitányai hol a vármegye alispánjai, így pl. a Tomaj nemzetségbeli Tekus (Tecus comes) 1246—1249-ig; hol a főispánok voltak, kik egyuttal az uralkodók bizalmi férfiai is. A legtekintélyesebbek Máriássy István 1499-ben és Berthóty Szaniszló 1504—1522-ig.

IV. Béla király a tatárjárás viharai elől, mielőtt a tenger mellékre vonult volna, a sárosi várispánság középpontjában, Sárosvárában vonta meg magát, melyet hatalmasan meg is erősített.

Az Árpádház kihalta után Sáros vármegyében sokan Csák Mátéval tartottak, de a rozgonyi csata után, melyben az Ába nemzetségbeli Sándornak — a Keczer-család alapító ősének — döntő szerep jutott, Sáros vára is megnyitotta kapuit az Anjouk előtt, a mi egyértelmű volt az egész vármegye hódolatával.

A főispáni széket kezdetben János nádor (1302.) tartotta elfoglalva, majd 1315—1327-ig az Ákos nemzetségbeli Mykch tárnokmester, szlapon bán, soproni, sümegi és pataki főispán erős kezeibe kerül a vármegye vezetése.

Mint királyi vár 1436-ban szűnt meg létezni, a mikor Zsigmond a Perényieknek elzálogosította, kikre azután 1439. évben örök adományképen reájuk száll.

Erzsébet királynő idejében Giskra János, a

behívott husziták vezére s Kassa főkapitánya rövid idő alatt a jelentékenyebb felvidéki városok mellett e fontos várat is elfoglalta s mind

THÖKÖLY IMRE SÍRKÖVE AZ ISZMIDI TEMETŐBEN.

ISZMIDI KÉPEK.

addig birtokolta, míg csak 1481-ben Mátyás király vezérei tőle vissza nem foglalták. Birtokosai azután 1483-ig ismét a Perényiek. Ekkor azonban Perényi István hűtlenségi perbe került s a várat megint elvesztette, s birtokosa 1490-ben Corvin János lett, 1528-ban János királytól a Perényiek újból visszaszerzik, 1542-ben azonban már I. Ferdinánd birtokában találjuk, tehát ismét királyi vár, melynek kapitánya a »De admirandis Hungariae aquis« című munkának szerzője, Wernher György.

Miksa király 1564-ben újból megerősítette, de fontosabb szerep többé nem jutott neki. Az 1612 béke értelmében a Rákóczi-család birtokába jutott, de többé nemcsak nem jött számba, hanem 1687-ben Székely várkapitánysága alatt lángba borult, s azóta az enyészet honol benne.

A mennyire érdekes és a maga nemében talán páratlan volt a vár, olyannyira egyszerű II. Rákóczi Ferenc várkastélya.

A nagysárosi várkastély a várral egy időben került a Rákóczi-család birtokába. Ennek a kastélynak azonban nagyobb szerep sem II. Rákóczi Ferenc előtt, sem utána nem jutott. Fénykora a fejedelem idejére esik, a ki nemcsak szívesen tartózkodott benne, hanem sokszor politikai összejöveteleket is tartott itt.

A kastély egy nagy kertben áll, köröskörül fallal körülvéve. A fal még ma is megvan, de egyetlen kapujának szárnyai már nincsenek, úgy hogy mindenki szabadon ki-bejárhat rajta.

A kapu mellett balra áll a kastély, jobbfelől pedig egy kápolna, mely előtt Nepomuki János és szt. Donátnak homokból készült szobra áll. A kert végében kis vadászlak van, melyben az őrlakik, a ki a kastély ajtajának kulcsát őrzi.

A kastély homlokzatának két sarkán egy-egy torony meredezik ugyanolyan magasságban, mint maga az épület. Egy emeletes, tetőzete újabb alkotású lehet, mert Rákóczinak egyéb kastélyai rendszeren kétszere, sőt háromszoros tetőzettel bírnak, mint pl. a zborói kastély.

Bejáró ajtaja kemény tölgyfából készült, s szintén minden díszítéstől ment. A bejáratról jobbra mindjárt arra a szobára akadunk, mely az elfogatásnak színhelye volt. Ez egy tágas terem; egy ablaka a kertre, kettő a szemben álló kápolnára néz; egyik sarkából ajtó nyílik a toronyba.

E gyászos emlékü szobának ajtaja mellett kölépcső vezet fel az emeletre. Azon felmenve tágas folyosóra jutunk, melynek bal oldalán végig vonulnak a fejedelem lakosztályai, ebédlője és könyvtárszobája; jobbfelől a személyzet helyiségeit találjuk. A földszinten hasonlóan számos szoba nyílik egymásba.

A milyen zajosak lehettek hajdan a termek és helyiségek, olyan csendesek, üresek, szinte komorak ma. Falfestésük újabbkori és kopott, mindenütt pókháló, por és piszok. Az ablakok bezúzza, a kandallók feldöntve, a padozaton cserepek és tömördek szalma.

Itt installálták 1664-ben II. Rákóczi Ferencet, itten szövődtek Bercsényivel hűséges frigyök első szálai, a ki mint a Lipóttól kiküldött eperjesi vegyes bíróság polgári főhadbiztosa működött. Itt tartózkodott a külföldi államok számos követe, a kiknek tiszteletére a fejedelem számos más előkelő vendéggel együtt vadászokat, mulatságokat rendezett. E hely után viselte Franciaországban száműzetése idején a »Sárosi gróf« címet.

A milyen elhanyagolt állapotban van a kastély, ugyan ilyen állapotban van a kert is; az a kert, melyet Zrínyi Ilona ápolt. Takáts Sándornak a »Budapesti Hírlap«-ban megjelent egyik cikkében azt olvassuk, hogy a Rákócziaknál a kertészkedés családi hagyomány volt. A fejedelemasszony sárosi kertjében még fügefát is nevelt, ma a rozmarin, viola, szegfű, rózsza, paradicsomvirág és bársonyvirág helyén csalán, dudva és gaz nő. Az egész kertben csak az egész kerten végig húzódó vadgesztenye fasor szép és érdekes.

A kastély ajtaja fölött emléktábla van befalazva, melyet Nagy-Sárosi közönsége állíttatott és a melynek leleplezésekor az ablakrámkákat fenyőfa koszorúkkal díszítették fel. Ezek száraz galyai most is láthatók és így legalább némileg takarják a bezúzott és elkorhadó ablakfákat.

Kuhárszky László.

A KÉSMÁRKI THÖKÖLY-VÁR MULTJA

A késmárki Thökölly-várkastély egykor nevezetes történeti szerepet játszott, mint végvár s sok nevezetes család kezén fordult meg.

RÁKÓCZI DOMBORNÖVŰ ARCZKÉPE L'ÁRÁCSY LAJOSTÓL.

A tulajdonosoknak ez a váltakozása érdekesen jellemzi az akkori idők viszonyosságait.

A várkastély helyén XV. és XVI. századból való krónikás feljegyzések szerint 1190-ben épült apácázakolostor állott. Mivel azonban erről oklevél-adat nincs, nem lehetetlen, hogy a krónikások a várat a kereszties lovagrend kolostorával tévesztik össze. Késmárk város titkos levéltárában talált oklevelek azt igazolják, hogy a várnak a helyén egykor *Szent Erzsébetnek* szentelt kápolna állott. Ezt a kápolnát, a mely a várfal közvetlen szomszédságában épült s ezért az ellenség támadásainak állandó célpontja lehetett, a város 1347-ben átadta a *landolói keresztieseknek* (cruciferi). A jeruzsálemi szent sírról elnevezett kereszties rend, mint lovagrend aztán megerősítette a kápolnát.

A husziták 1433-ban elpusztították Késmárkot és így valószínűleg e pusztításnak áldozatul esett a kápolna is.

Zsigmond király 1433-ban rosálását fejezte ki a késmárkiaknak, mert a félíg romban heverő várfalakat és a kastély jelleggel bíró erődítményt, nehogy a huszitáknak biztos menedékhelyül szolgáljanak, teljesen le akarták rombolni. Ellenkezőleg reáparancsolt a késmárkiakra, hogy építsék fel újra és erősítsék meg a várkastély jelleggel bíró erődítményt.

Zsigmond később ellenséges viszonyban volt a lengyel királlyal és e miatt még nagyobb fontossgot tulajdonított Késmárknak, a mely mint végvár, fontos katonai alapot nyújthatott neki. Az újonnan felépített várkastély élére *Rozgonyi István* grófot állította, a ki három ízben szorította vissza a lengyel Sufiranez kapitányt s az egész határvidék oltalmazója lett.

I. Ulászló uralkodása alatt *Perényi Miklós* volt a várkapitány. A király azonban nem bízott meg teljesen benne és attól tartott, hogy az özevgy királyné, Erzsébet kezére játszza a várat. E miatt *Czapek* nevű lengyel vitézére bízta a várkapitányi teendőket. Mielőtt Czapek bevonná volna Késmárkra, *Giskra Jánosnak*, a cseh husziták vezérének egy késmárki polgár éjjel kinyitotta a kapukat. Giskra János csakhamar hatalmába kerítette a várkastélyt is és Perényi Miklós nagynehezen tudott elmenekülni. Giskra most be rendezkedett a késmárki várba és mint V. Lászlónak, a kiskori királynak hűve, egészen önhatalmilag intézkedett, sőt a király nevében megerősítette Késmárk városának kiváltságait.

Giskra V. László haláláig, 1457-ig háborítlanul bírta a késmárki várral együtt a felvidék tekintélyes részét. Csak Mátyás király teremtett rendet, békésen intézvén el az ügyet Giskrával. Giskra a délvidékre került és a késmárki vár *Mátyás* kezébe jutott, a ki

1462-ben a székesi örökös főispáni méltósággal együtt *Szapolyai Imrén*ek ajándékozta a harcstéren szerzett érdemeiért.

Szapolyai Imre, 1487 óta pedig testvére István nagy érdemeket szereztek a város felvirágoztatása körül. Előmozdították a kereskedelmét; a censusból sokszor engedményeket tettek, hogy jobban kiheverhesse a város a husziták pusztítását; megvédtek a kereszties lovagrenddel szemben, a mely még mindig jogot formált a várra. István fia, János is késmárki várúr volt, mielőtt magyar királlyá lett. Ellenfele I. Ferdinánd Batthyány Ferencnek adományozta a késmárki várat. Batthyány Ferenc el is küldi embereit, hogy nevében foglalják le a várat, de ezek a kiküldöttek nem sok eredménnyel jártak.

János király szerencsése le hanyatlása után Lengyelországba menekült s a késmárki vár *I. Ferdinánd* kezére jutott, a ki 1528-ban várkapitányt állított élére, de politikai okokból megígérte, hogy a vár jogait tiszteletben fogja tartani.

1530-ban Koszka Péter, János király hűve betört Lengyelországból és átadta a várat *Laszky Jeromosnak*, a szerémi nádornak, a ki mint Szapolyai János követe és diplomata létrehozta a török-magyar szövetséget. Laszky, a ki pénz dolgában könnyelmű ember volt, 600 forintért elzálogosította a várat; közben a késmárkiak és löcséiek közt valóságos háború ütött ki az ármegeállítás jogáért. Ezt a harcot a lengyel király egyenlített ki, de egyuttal magához ragadta a késmárki várat. 1533-ban azonban ismét Laszkyé lett a vár, a ki Szapolyai ügyének rosra fordultával hűséget esküdött Ferdinándnak, úgy hogy birtokában háborítatlan maradt. Fia, Laszky Albert tékozló ember volt s miután saját és lengyel származású felesége vagyonát elverte, elzálogosította a késmárki várat Rueber Jánosnak, a felsőmagyarországi csapatok vezénylő tábornokának. Rueber aztán maga is pénzüskébe jutva, *Thökölly* Sebestyénnek zalogosította el a várat. Laszky Albert eleinte hevesen tiltakozott ez ellen, majd hogy párbajra is nem került a dolog közte és Thökölly közt, később azonban megbékélt. Thökölly ugyanis gazdag ember volt, Laszkyknak pedig mindig pénzre volt szüksége. Összesen 60,000 forintot vett tőle kölcsön azzal a föltétellel, hogy ha adósságát három év alatt meg nem fizeti, a késmárki vár örök jogn az őéé lesz.

Thökölly itt akarta megülni lakodalmát Dóczy Zsuzsánnával, de nem számolt Rueberrel, a ki még fentartotta zalogjogi igényeit a várra nézve. Alig hogy értesült Laszky Albert és Thökölly Sebestyén megegyezéséről, csakhamar tiltakozó levél kíséretében letétbe helyezte a székesi káptalanánál 10,000 forintot,

CSORGÓ AZ ISZMIDI TEMETŐ KAPUJÁNÁL.

UTCZAI RÉSZLET RODOSTÓBAN. — EDVI ILLÉS ALADÁR AQUARELLJE.

a mely összegért ő állítólag zálogba vette 1571-ben a késmárki várkastélyt Laszky Alberttől. Örseget is küldött a várba és a várkastélyba és meghagyta, hogy a várkastélyba semmi szín alatt se ereszkék be Thököly Sebestyént és kíséretét. Mikor Thököly Sebestyén jegyesével Késmárkra érkezett, a város házában kellett szállást fogadnia és itt ülte meg lakodalmát is. Rueber az esküvőt ugyan nem akadályozta meg, de csakhamar elzárta a fiatal párt mindennemű élelmiszertől. Thököly Sebestyén elkeseredten vonult schavnikai várkastélyába és panaszos levélben Rudolf királyhoz fordult jogorvoslásért. Az udvar ezzel igen kényes helyzetbe jutott, mert egyfelől le volt kötelezve Thökölynek, a ki többször kimentette pénzzavarából, de másfelől meg fázott attól a gondolattól, hogy ez a fontos végvár magyar kézre kerüljön akkor, mikor Lengyelországban Báthory István személyében magyar dinasztia uralkodik. Aztán meg Ruebernek is volt némi befolyása az udvarnál. Hosszas küzdelem indult meg Rueber és Thököly közt, a mely végre is Ernő főherczeg közbenjárására Thököly javára dőlt el. Végleges azonban még ekkor sem volt a döntés, mert Rudolf császárnak nagyon nem volt inyére, hogy ez a fontos vár magyar kézen maradjon s Rueber is folyton akadékoskodott. Végre 1583 Szent György napján a vár végérvényesen Thököly Sebestyéné lett.

Közben azonban meghalt Rueber s most meg Laszky Albert okozott Thökölynek újabb bajokat, fellázította ellene a késmárki polgárokat, úgy hogy Thököly kénytelen volt a kassai generális kapitányhoz fordulni segítségért. A kapitány, Nogarolli Ferdinánd ellensége volt Thökölynek s titokban Laszky javára dolgozott. Csak Ernő főherczegnek, Magyarország kormányzójának erőyes közbelépése mentette meg Thököly számára újon szerzett birtokát. Ennek az esetnek sokáig megmaradt a nyoma abban az egyenetlenségben, mely a késmárki polgárság és a Thökölyek közt kifejlődött, s a mely mindkét félnek sok ártalmára volt.

Thököly Sebestyéntől, a ki egri, váci és győri vitézkedéseért elnyerte 1598-ban a báróságot 1607-ben bekövetkezett halála után fia

István vette át a késmárki várat. István kiépítette és izlésesen rendezte be a várkastélyt, úgy hogy az egykorú feljegyzések nem győzik eléggé dicsőíteni nagyszerűségét. István szerezte meg 13.000 forintért a Thököly családnak az örökjogot is. A várossal ő is folytatta az atyja alatt megindult harcot, a mely már valóságos háborúvá lett. Nehány száz protestáció forgott a kezében, melyekben a késmárki polgárok a legnagyobb gyűlölettel, elkeseredéssel és kétségbeeséssel rimázkodnak orvoslásért Thököly István erőszakoskodásaival és kegyetlenkedéseivel szemben.

Hosszas küzdelmek és tárgyalások után az 1651. április hó 22-én megkötött bécsi egyezményben elismerték a város és a Thököly-család közötti surlódásokat. Ez a bécsi egyezmény körvonalazza mindegyik félnek a jogait és kötelességeit. Megkötése után bekövetkezett Thököly István halála; követte őt hasonló nevű fia, II. István. II. István nem igen ragaszkodott a bécsi egyezmény pontjaihoz, a miért újabb harcok támadtak köze és a város közt, a melyeknek csak II. Istvánnak Árvaváralján 1671 decemberében bekövetkezett halála vetett véget.

Thököly (II.) István birtokait a Wesselényi-féle összeesküvésben való állítólagos részvétele miatt konfiskálták. A Thököly-család műkinesei és egyéb értékes tárgyai részint dobra kerültek, részint a szépesi kamarához, illetve a bécsi udvarba szállítottak. 16 társzekerem vitték el a késmárki vár butorait, műkinseit és három szekeren a Thököly-család könyvtárát. Elhúrozolták a várkapornában levő kis orgonát és a harangokat is Lőcsére a jezsuitákhoz.

A Thököly-birtokok elkobzása után a város 1686-ban elküldte Pozsonyba Nikázy Mártont, a ki arra hivatkozott, hogy a város megkapta azt a királyi ígéretet, hogy ha a vár a hozzátartozandóságokkal valaha a királyi fiskusra szállna, akkor a város visszaválthatja a várat a váruadalommal együtt. I. Lipót azonban nem tartotta meg ígéretét és eladta a várat Rueber Ferdinánd grófnak 113.604 rhenus forintért.

Az új várúr a régi Thököly-féle jogokat akarta gyakorolni, jóllehet tudhatta, hogy a

város I. Lipóttól igen nevezetes privilegiumokat kapott. A város természetesen óvást emelt Rueber jogtalanságaival szemben s így igen ellenséges viszony fejlődött Rueber és a város között. De utóljára Rueber is megunt az örökös viszályt és túl akart adni a váron s a magyar kancellária közvetítésével ajánlatot tett a városnak a vár megvételére. A tárgyalásokra elküldötték Késmárkról Kray Jakab nótáriust Bécsbe 1700-ban. A Rueber örökösök részéről Traun gróf és Windischgrätz jelent meg.

A szerződés 1701 április hó 27-én el is készült. E szerződés értelmében a Rueber-család örökösai visszaadják a várat a fiskusnak nem 113.604, hanem csak 100.000 ftért, mert a régi Thököly-féle jogokból egyesek már a város kezére jutottak.

E 100.000 forintból a kamara magára vállalt 20.000 forintot, a mit esetleg a Buda mellett fekvő birtokkal egyenlít ki. Késmárk sz. kir. város pedig 80.000 ftot fizet és pedig 20.000 ftot azonnal, a hátralévő összeget részletekben és pedig legkésőbb 1706 keresztelő Sz. János napjáig. A teljes összeg kiegyenlítéséig a Rueber család örökösai megtartják a várkapornát, a magtárt és az új istállót, a mely a váron kívül a régi istálló mellett van.

1703 április hó 29-ikén I. Lipót jóváhagyja ezt a szerződést és privilegialis oklevelben megerősíti ez eddigi városi jogokat, felemlíti továbbá a szerződés összes pontjait. Az 1701-ben megkötött és 1703-ban megerősített szerződés értelmében a városnak 1706-ban már ki is kellett volna fizetnie a 80.000 forintba rúgó vételárát. Sok nyomorúság és pénzhány miatt azonban ezt nem tehette. 1706 helyett csak 1717-ben fizette ki a teljes összeget s ezért a Rueber család örökösai most késedelmezési kamatok fejében 16 átalag tokaji aszúborot követeltek, a mit meg is kaptak.

A vár tehát a várkapornával, magtárral és új istállójával csak 1720 november hó 18-án került a város birtokába.

A város kezében csakhamar pusztulásnak indult, mignem legújabbán részint a város részint az országos műemlékek bizottsága anyagi hozzájárulásával legalább főbb részeiben renoválták.

Dr. Bruckner Győző.

KURUCZTÁBOR. — Szentmiklósy Zoltán rajza.

A HÉTRŐL.

Szociálista tanítók. Megtörtént, hogy a magyar népnevelés harczosainak egy csapatja, az abauj-tornamegyei tanító-testület a minapában tartott közgyűlésén elég jelentékeny szótöbbséggel kimondotta, hogy a szociálista párt-hoz csatlakozik és a szociálista tanoknak a népiskolákban való tanítását kívánja. A magyar tanítók országos egyesülete ezt a határozatot sajnálkozással és megdöbbenéssel vette tudomásul. Értjük ezt a sajnálkozást és értjük ezt a megdöbbenést. Nem azért, mert az abauj-tornamegyei tanítók a szociálista párt-hoz csatlakoztak. Hogy egy tanító, a ki nemzeti hivatást teljesít, e hivatást mennyire találja összeférhetőnek azzal, hogy oly párt hívűül szegődjék, a mely a nemzet fogalmát kiküszöbölendőnek hirdeti, ez az ő lelkiismeretének a magánügye mindaddig, a míg vele az egyéni szabadság határain belül marad. A tanító a maga politikai jogait — szabad államban él-vén — szabadon gyakorolhatja annak a párt-nak a szolgáltatában, a melyik neki legjobban tetszik: lehet függetlenségi párti, alkotmány-párti, néppárti vagy szociálista-párti az urnánál, de semmiféle politikai párti nem lehet az iskolában. Az iskolában nem párt-tanokat tanítanak, hanem tudományt. Az iskola programja nem lehet más, mint a tanrend. Ennek pedig semmiféle politikai programm nem tárgya és nem anyaga. A szociálista párté épp oly kevéssé, mint a függetlenségi párté, vagy a néppárté, vagy akármelyik más politikai párté. A gyermek ismereteket tanuljon és ne politikát. Az az abauj-tornamegyei határozat nem is volt más, mint a tanítók keserűségének egy gáttörése és kiáradása — idegen területre. Sajnálatos, de nem megmagyarázhatatlan. Ha van testület az államban, a melynek joga lenne rá, hogy a nyomorúság terhétől és kísérleteitől megvédetten teljesít-hesse magasztos hivatását, úgy elsősorban bizonyára a tanítók érdemes és minden tiszteltre méltó testülete az. Mégis a legfeketébb

kenyeret a tanító kapja és nemcsak a legfeketébbet, hanem a legkisebbet is. Ez az állapot méltatlan, igazságtalan és türelhetetlen. A nemzet legbecesebb kincsét, a maga jövőjét bizza a tanító kezére, illő tehát, hogy a földadata érdeme szerint bánjon vele. A tanítókat nem szabad kiszolgáltatni a keserűségnek és a kétségbeesésnek, mert a tanítókra szükség van a nemzet jólétének és fönmaradásában, szebb jövőjében való bizalmának.

*

A párisi ház. Irják az újságok, hogy a belvárosi párisi házat eddigi tulajdonosától, gróf Mikos Arminnéltől megvásárolta egy budapesti bank. Bizonyos tehát, hogy a párisi ház napjai vagy legfőlebb hónapjai immár meg vannak számlálva, a régi épületet lebontják és sok emeletes, hatalmas, díszes palotát építenek a helyébe. Egy érdekes régi házzal megint kevesebb lesz Budapesten, a hol sok ilyen ház nem is volt soha és bizonyos, hogy nem sok idő múlva a kevésből se marad egy sem. Mert ez a mi gyönyörű Budapestünk nem csak új város, de szert is új maradni: feltétlenül őrzi a fiatal-ságát, mint a hű szép asszony, a ki mindig gondosan megnézi a haját és ha egy ősz szálát talál benne, irgalmatlanul kitépi, ha fáj is neki egy kicsit. A párisi ház is egy ilyen ősz hajszál volt, még pedig ugyancsak szembeszökő helyen: a város legforgalmasabb és legelegánsabb részén. Egy különlegessége azonban mégis volt, noha az utóbbi esztendő folyamán ez is kezdett lefoszlani róla. Ez az üvegboltozatos csarnokos udvarú, öblös épület aféle *czéh-ház* volt, tábora, vagyis inkább vezérkari szállása a nemes cipőkészítő czéhnek, a melynek legszebb munkájú képviselői itt telepedtek meg a világos, elől üvegfalú udvari bolt-műhelyekben. Itt szab-ták, varrták a legkisebb cipőket, topánkákat a magyar úri asszonyoknak, úri lányoknak; tiszta csoda, hogy mértékűzés közben valamennyi

majster át nem alakult Hans Sachs-szá és nem verset csinált lábbeli helyett. A mi különben derék és hasznos dolog, mert a vers is szép, de cipő helyett mégse lehet hordani. A párisi ház mesterei tehát hűségesen megmaradtak a díkies-nél és a mi poézis bennük megmozdult, azt beléöntötték a munkájukba. Ha verset írnak, talán nem is tették volna olyan nevezetes helylyé a párisi házat, mint a milyen hírnevet a formás cipőlőkkel szerzett neki. Most azután jön a nagyeszmájú Haladás és egy súlyos lépéssel eltörli a párisi házat, a hol a legkisebb topánkák teremték.

*

Az agglegény haldja. Londonban a héten meghalt egy Laurugh nevű, igen jómódú agglegény és a végrendeletében minden vagyonát nyolcz nőnek hagyományozta. Meg is okolta, hogy miért. Ez a nyolcz nő volt az oka, hogy a derék Laurugh agglegény maradt. Volt ugyanis idő, mikor más sorsot kívánt magának. A házasságban kereste a boldogságot és hogy meglehetősen szívósan keresté, bizonyítja, hogy nem kevesebb, mint nyolcz helyen kopogtatott be kérnék. Különösképen egyszer sem az *igazi* helyen, mert mind a nyolczszor kosarat kapott. Így hát a jó Laurughnak elég könnyű volt agglegénynyé lennie: de úgy látszik ilyennek maradnia se volt terhes, mert ime az élete végén köszönetet szavazott azoknak, a kik ebbe a sorba kényszerítették és hálával érezte magát adósuknak. A testamentumában valóságos himnuszát zengte az agglegényi élet kedvességének, nyugodal-masságának, kényelmességének, sőt boldogságának. Lehet, hogy ez a himnusz nem volt egészen őszinte. Csak a halott nem alakoskodik, mondta Ibsen, és a ki végrendeletet ír, az még él. Lehet, hogy ez a testamentum egy utolsó tüszdrás, ravasz és egyben naiv boszú a nyolcz kosáért, a mit ime a jó Laurugh bankóval tele ad vissza azoknak, a kiktől kapta őket. Lehet azonban az is, hogy őszinte, mert hiszen a boldogságnak nem egy és ugyanazon formája kötelező minden emberre. Bizonyára van olyan ember is, a kinek a magánosság kedvesebb, mint ha van valakije,

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE CSOKONYÁN. — Liget Miklós szobornívője.

a kívül minden baját és minden örömét megoszthatja. Akárhogyan áll is azonban a dolog, ebből az udvariattlan végredelethől mégis egy udvarias tanulság derül ki. Az, hogy a férfi boldogságának nélkülözhetetlen eleme a nő. Akár úgy, hogy a felesége lesz, akár úgy, hogy nem lesz a felesége. De ehhez az utóbbi módhoz, mint a Laurigh esete mutatja, nyolcz nőre van szükség, míg az ellenkező esetben egy is elég, hogy boldoggá tegye az embert. A boldogság megszerzésének tehát mégis ez a módja az egyszerűbb és ajánlatosabb.

★
Az *anami császár*. Az anami császár megőrült és ezért most leházak a trónról és fejedelmi palást helyett kényszerzubbonyt adnak rája. Ez a tény a velejében azt jelenti, hogy Anam immár nem Anam többé, nincs már se Kelet, se Dél, a maharadsák nem maharadsák és a szultánok se szultánok többé. Eszünkbe jut a történelmi anekdóta az egykori szultánról, a ki mikor végsőképen behunyta a szemét, napokig tartó irtóztos tanácsalanság uralkodott az egész udvarában. És mikor egy arra került idegen megkérdezte, mi az oka ennek a kétségbeesésnek, a nagyvezér így felelt neki: — Szörnyű bajban vagyunk, uram. Mindenható urunk, ő legfelsőbb felseje a szultán immár öt napja, hogy legkegyelmesebben meghalni méltóztatott, de senki sincs itt, a ki ezt — meg merné mondani neki!... Hát most mit csináljunk?

Hová bukkott immár az anami császár tekintélye, ha azt is elég vakmerőnek észrevenni az emberek, hogy ő Felseje — megtévelyodott. És ezt észrevették már abból a kicsiségből, hogy Ton Tai császár legyilkolt egy csomó embert. Ha ez száz esztendővel ezelőtt történnék Anamban, a mikor a francia protektorátus még nem hurezolta be oda a kultura métyét, ő Felsejének egy ilyen kis tréfájából bizonyára senki se merészelt volna ilyen vakmerő föltevésre következtetni. Ha akkor kerekedik kedve az anami szultánnak legyilkolni akár az egész udvartartását is, ezt a romlatlan alattvalói hódolat semmi szín alatt se minősítette másnak, mint fejedelmi bölcseségnek. Végre is a császár azt teszi, a mit akar. Ha ölni akar, hát öl. Ha üvöltözni akar, hát üvölt. Meghalni is bizonyára csak akkor hal meg, ha akar. Így volt ez valamikor, mikor még Anam Anam volt és az anami császár csakugyan anami császár. Micsoda óriási út ettől a mindenhatóságtól — a kényszerzubbonyig!

HÁROM ÚJ FÖREND.

Míg a képviselőház arca gyorsan változik, nemcsak a választások alkalmával, hanem időközben is, jönnek-mennek az emberek, mint

egy indóházban, addig az országház éjszaki oldalán körülbelül minden a régi, Szerencs Jánostól kezdve a Gyulai Pál ősz fejéig. Itt ülnek az igazi urak, a kikkel, ha egyszer ott vannak, nem bir többé sem a kormányhatalom, sem a nép. Ezek között csak két elementáris erő ritkíthat: a Halál és a Zsidó. A halál, a ki őseikhez szállítja őket a zsidó, a ki a háromezer forintos földadó censust segit elfaragni.

A főrendiházban tehát egész nagy esemény, mikor, mint most egyszerre, három új alak vonul be. Még fokozza az érdeklődést, hogy ez az új kormánynak első kinevezése, a három új méltóságos úr tehát nemcsak önmaga miatt jön különösebb, hogy úgy mondjuk göröcsövi vizsgálat alá, hanem abból a szempontból is jellemző lehet, milyen társadalmi elemekre akar a kormány a jövőben támaszkodni. Közeledik-e a demokráciához vagy távolodik-e attól?

Az első név e tekintetben semmit sem jelent, noha az a legsúlyosabb név. Az *ősz Szabó Miklós* eddig is nevezetes tagja volt a főrendiháznak, mint a Kuria elnöke. Mikor nyugdíjba vonulva kiment az egyik ajtón, csak természetes, hogy a másik ajtó siettek kitérni, a min újra bemehessen. Még elég friss és fürgé ahhoz, hogy nagy jogi tudását és tapasztalatait, legalább ezen a helyen, igénybe vegye az ország. A szép, nyúlánk, előkelő tartású 85 éves öreg úr még a régi nagy nemesdékből való, az I. Andrássy Gyula idejéből. Horváth Boldizsár, mint teljesen ismeretlen, egyszerű szombathelyi ügyvédet hívta meg 1867-ben maga mellé államtitkárnak s azóta emelkedett zajtalan munkásságban oly magasra, hogy most az ő *otmarasztása* a főrendiházban nemcsak szükséges, de a névsor megszépítését is jelenti.

Kellemes meglepetést okozott azonban a liberális rétegekben *Benczur* Gyula kinevezése. Íme egy lépés a demokráta irányban. Ez jó dolog. A művészet kitüntetés. Az első festő, a ki a főrendiházba kerül, ebben az országban, a hol Rafael se juthatna többhöz a rangfokozatok atmoszférájában, mint egy harmadosztályú vaskoronarendhez.

A mi a személyt illeti (bár a személy mind egy ebben az esetben, mert az egész festő-

művészet kitüntetéséről van szó), úgy is helyes volt a választás. Élő festőink közül Benczur körülbelül a legelső, mert többoldalú. Arczképei vetekedhetnek Horovitzéval és László Fülöpével (sőt Tisza Kálmán szegedi arczképe felül nem múlható remek) azonfelül a történeti festészetben is maradandó műveket alkotott. Technikája első rangú, színei szinte a Matejko erejével hatnak.

Csendes, szerény ember, nem nagyon bohém, ki a méltóságos főrendek közt nem akar majd vizet zavarni, nem szállott a fejébe az az előnye a többi főrendekkel szemben, hogy a király többször volt már ő nála, mint ő a királynál, meghuzódik valahol egy pad szélén s békés megadással fogja megszavazni a kényes természetű javaslatokat.

A harmadik új főrendiházi tag *Miklós Ödön*. Ez is jó kinevezés. Sőt a legjobb. Mert ebből semmit se lehet kimagyarázni. Vagyis mindent lehet. A lateinerek azt mondhatják: „Íme, egy mérnök jutott be a mágánások házába. A gentryk az ősrégi Miklós-család sarját látják benne. A bürokraták a volt földmívelési államtitkárt. A politikusok — a kimaradt képviselőt. Minél fogva mindenki a maga osztályának a dédelgetését gondolja a kinevezés tényében.

Természetes is, mert Miklós Ödönnek csak ugyan ennyiféle jogcíme van a főrendiházi tagsághoz. Hanem ezeket a jogcímeiket mind halomra dönti a finkei anyakönyv, a hol az áll, hogy Miklós Ödön 1857-ben született. A daliás, erős, tett- és szereplési vágytól hevülő férfi még csak negyvenkilenc éves, a ki sok mindent tud, de pihenni nem tud. Mit csinál az még most ott a kihűlt, szunyókáló öreg urak közé behagyitva? M—th K—n.

MORITURI VOS SALUTANT.

(Egy kis felhívás a közönséghez.)

Közeledvén november elseje, a halottak napja, mielőtt kimennének a temetőbe, állapotjokat meg egy gondolatnyira azoknál, a kik szintén *oda indulóban* vannak, de úgy, hogy soha se jöjjenek vissza. Álljatok meg egy gondolatnyira. Morituri vos salutant! A haldoklók szólitának.

Egy felhívást bocsátott ki a napokban a József kir. herceg Szanatórium-Egyesület (Lónyay-utca 47.) és egy jelentést. A gyászkeretes parté-czédulán szomorodott szívvel jelenti, hogy *hetvenhátezer kilencszázharminchárom magyar halt meg a múlt évben tüdővészben*.

Nem csak osztrák provincia vagyunk hát — a hogy eddig panaszkodtunk — hanem a Halálnak is Magyarország a legjobban adózó tartománya. Innen arat, innen kaszál. Siratjuk a mohácsi csatát évszázadok óta s ezalatt évenként négyszer annyi ember elpusztul csak ebben az egy betegségben, a nélkül, hogy talpra állanánk ellene. Mert lehet útját állni. Németország példája mutatja, hogy ott a szanatóriumok felállítására óta a tüdőbetegek halálozási aránya 25 százalékkal kevesebbedett. Húsz-éves embert lehetne tehát évenként megmenteni, épen annyit, a mennyi a mohácsi csatában esett, ha nem siratnánk váltig a mohácsi csatát, de a helyett védekezünk minél több szanatórium felépítésével.

Epen ezt a feladatot tűzte ki a József Szanatórium-Egyesület, hogy szanatóriumokat állít fel az ország több alkalmas pontján s e végből bocsátott ki fölhívást, egyelőre azokhoz szólót, a kik halottak napján kedves halottaikhoz készülnek, virágokkal, koszorúkkal és mécsesekkel.

Állítsatok meg a kocsitokat és hallgassatok meg!

Azt mondja a fölhívás, hogy a virágokból, a mit a halottaknak veszte, tépjétek le egy szálát és adjátok oda a haldoklóknak, a 19 ezer jelöltnek, csak egy szálát, csak egy szálnak

az árát és a sirra készülő lámpákból oltások el egyet (nem veszi azt a halottakat rossz néven) — hátha az árából újra kigyúl egy pislakodó élet — itt az innenső oldalon.

Állítsatok meg a fogatokat és miután ezt a szent vámot lefizeztétek, úgy menjetek el a többi virágaitokkal a kedves halottatokhoz. Tudni fog ő arról.

De ha a nélkül mentek ki hozzá, ezeket a sorokat olvasva, tudnifog arról is. M. K.

Csak egy virágszálát.

Felhívás a közönséghez.

Halottak napja közeledik. Nem sokára kigyulladnak a szeretet mécssei és a kegyelet koszorúi körülnek elköltöztött szereteteink sírjára. A kegyeletnek e szent ünnepén fordulunk a közönség jó szívéhez, gazdaghoz, szegényhez egyaránt, midőn fölhívjuk figyelmét arra a rettenetes betegségre, mely ellen a József kir. herceg Szanatórium-Egyesület küzd. A tüdővészről van szó, mely a múlt esztendőben 79,723 embert ragadott el csak hazánkban az élők sorából. De a halál anyaga még nem fáradt bele rettenetes munkájába és a magyar társadalomnak össze kell fogni, hogy az irtóztos pusztítást csökkentsék és hogy a tüdőbetegeknek az országban minél több szanatóriumot állítson.

Az irtalom nevében fordulunk mindenkihez, a kinek lelkében nemes érzések lakoznak, a kiben magyar szív dobog, adjanak a kegyelet szent napján betegséggel meglatogatott embertársainak csak egy szemernyt abból, a mivel a jószágos Isten megáldotta.

Gyűjtsen minden gyászoló egy méccsel kevesebbet, kössön koszorúba egy virággal kevesebbet s ennek az egy méccsnek, ennek az egy virágszálának ajándékozva oda a halállal eljegyzett tüdőbetegeknek.

«Csak egy virágszálát!» Ez legyen jelszavunk, mely a kegyelet ünnepén százszázakat szívet betölti. A baj oly rettenetes, a segítség oly nagy anyagi erőfőltetést, hogy célt csak akkor érhetünk el, ha millió sír koszorújából ajánljuk fel a virágszálát, ha millió siron egy-egy méccsel kevesebbet gyűjtünk és ezeknek megváltási díját a tüdőbetegek gyógyítására ajánljuk föl.

Egyesületünk négy éve áll sorompóba, hogy e rettenetes ellenségünk ellen küzdjön. Tagjaink száma most már meghaladja a hétézeret és ha a társadalom rokonszerve tovább is támogatni fog, a közelebbi négy évben már több gyógyintézményt létesíthet. Az első szanatórium Gyulán épül a Lugos-erdőben, Czizler Győző tervei szerint. Márciusra elkészül és száz beteget fognak az ország minden tájáról fölvenni és így már az első esztendőben négyszáz tüdőbeteget ápolhatnak, gyógyíthatnak ki az első szanatóriumban.

De ha millió siron hiányozni fogna az az egy virágszál (a mely hiány pedig legjobban tanúsítaná kegyeletünket), akkor már nemcsak az első szanatórium még hiányzó tökéje volna együtt, de már tavasszal új gyógyítóházakat lehetne tervezni és építeni minden vidék számára, főleg miután az olcsóbb rendszerű francia dispansereket akarja az egyesület megvalósítani s olcsóbb barakkokat akar építeni.

A mi erőnk gyöngye, hogy egymaga fölvehesse a harcot a rettenetes betegség ellen. Itt az egész nemzetnek össze kell tartani.

A kegyelet szent ünnepe előtt intézi segélykiáltását minden nemes szívekhez:

Csak egy virágszálát a tüdőbetegek megmentésére!

A József kir. herceg Szanatórium-Egyesület. (Budapest, IX., Lónyay-u. 47.)

Minden adományt köszönettel fogadunk és nyilvánosan fogunk nyugtázni.

A LEGSZEBB MAGYAR KÖNYV.

(Mikes Kelemen leveleinek új kiadása.)

A most készülő Rákóczi-ünnepek egész csomó mindenféle alkalmi nyomtatványt vetettek felszínre; legnagyobb részükben nem sok a közönség. A sok selejtes füzet, verset, szindarabot azonban mind megköszönhetjük, mert a nagy alkalom egy oly kiadványt is szült, a mely méltó büszkesége lehet a magyar könyvpiacon. A Franklin-Társulat kiadta Mikes Kelemen Törökországi leveleit oly fényes kiállításal s oly gazdag apparátussal, hogy gyönyörűsége lehet benne mindenkinek, a ki a szép könyvet szereti.

Már maga az is szerencsés gondolat volt, hogy épen Mikest választották ily alkalmi kiadványnak. Nemcsak azért, mert az ő leveleskönyve

KOSSUTH LAJOS SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE CSOKONYÁN. — Ligeti Miklós szobornívője.

a Rákóczi-korabeli irodalom legbájosabb és leg-nemesebb remeke, nemcsak a levelek írójának Rákóczival való benső viszonya miatt, hanem azért is, mert a mai magyar ember Mikesből meríti Rákóczi személyiségének legközvetlenebb ismeretét. A történelem mint fejedelmet, diplomatát, hadvezért mutatja be Rákóczit, táplálékot ad iránta való hazafias tiszteletünknek, — Mikesből szeretetünk táplálkozik. A tisztelethez elég a politikai és hadi tények a következményeik ismerete, a szeretet az apró emberi vonások sokaságának ismeretéből fakad. Mikesnek köszönhetjük, hogy Rákóczi alakja nem csak mint elvont fogalom, történeti név él a magyar nép köztudatában, hanem mint élő egyéniség, melynek monumentális nagy vonásait kellő árnyéklattal tesz ki plasztikussá az emberi vonások: külön-külön jelentéktelen apróságok, együtt azonban egy nagy léleknek közvetlen tükrözei. S hogy így a maga egész emberi valóságában rekonstruálhatjuk Rákóczi alakját, — nyilván ez is egyik oka annak, hogy a nemzeti kegyelet talán egy nagy magyar felé se fordul oly közvetlen bensőséggel, mint Rákóczi felé. Ebben pedig első sorban Mikes az érdem.

E mellett Mikes könyve régi irodalmunknak ama nagyon kevés terméke közül való, a mely nem lett merő irodalomtörténeti emlékké, egyedül tudós kutatók érdeklődésének tárgyává, hanem ma is élő, friss, hatásos, mindnyájunk szívünkkel kedves. Azokból a nagy átalakulásokból, melyeken a magyar nyelv Mikes óta átment s melyek annyi egykor nagyra tartott irodalmi emléket avítottak el, Mikes épen, hatásában csorbitatlanul került ki. Ha ma veszünk kezünkbe leveleit, ma is ép oly közvetlenül hatnak ránk, mint hatottak volna iratásuk idejében, ha nyilvánosságra kerültek volna. Régisége csak fokozza művészi hatását, patinával vonja be a tartalom nemes ércét.

Ezt a könyvet a lehető legegyszerűbb köntösben adni a közönség elé, a leghálásabb feladatok egyike. S mintha a tárgy, a melylyel foglalatosságot, megihlette volna mindazokat, a kiknek a pompás díszmű előállításában részük volt: író, művész, grafikus és nyomdász erejének, tudásának legjavával vett részt a dologban.

Az előszavak megírására őt, a maga szakjában első rendű írónk szövekezett. Mikes életrajzát *Négyes* László írta, e derék tudósnak minden munkáját jellemző gondolat és történeti érzéssel. *Thaly* Kálmán műve a történeti bevezetés, mely nagy vonásokkal, a korban szinte benne élő tudós pontos tájékozottságával állítja bele Mikes alakját a kellő történeti háttérbe. *Beöthy* Zoltán nemes lendületű, eszmében és finom megfigyelésekben egyaránt gazdag essayje Mikes leveleskönyvének irodalmunkban való szerepét rajzolja meg. Nyelvi szempontból ketten is tárgyalják a leveleket. *Szilay* Kálmán

nyelvi sajátosságait fejtegeti éles megfigyeléssel, a tárgy lelkes szeretetével. *Erődi* Béla pedig a török elemeket mutatja ki, melyek a hosszas törökföldi tartózkodása révén jutottak a rodostói levélíró nyelvbe s sajátos, jellemző keleties színezetet adnak zamatos erdélyi magyar beszédének. Ezek az előszavak együtt kimerítik s a mai tudomány magaslatán álló monografiáját adják Mikesnek. Az egyes leveleket az eredeti kéziratból *Miklós* Ferencz adta ki, hitebb és pontosabb szöveget nyújtva, mint bármely eddigi más kiadás.

A nagyszámú illusztrációk *Edvi* Illés Aladár ecsetje alól kerültek ki. A művész a Rákóczi hamvainak hazahozatalát előkészítő bizottság kiküldetéséből járt Rodostóban s a bujdosó kurucok egyéb állomáshelyein s az ott nyert benyomások annyira megragadták lelkét, hogy egész sorát hozta haza a festményeknek és rajzoknak. Aquarell-festményei a könyvben színesen vannak reprodukálva, a háromszín-nyomatos technika oly tökéletességével, mely szinte az eredeti hatását teszi. A Rákóczi és társai ott tartózkodására vonatkozó részletek s a tájképek tarka és mégis harmonikus keleti színezékkel elevenednek meg előttünk, a festői hatás a történeti érzéssel egyesül, hogy megközelebb hatásukat. Szemünk előtt vonulnak el mind azok a helyek, a melyeket a számtalán Rákóczi s társai lába nyoma szentelt meg és a melyeken hontalanságuk szomorú napjait élték. Az aquarell-festményeken kívül rajzolt még *Edvi* Illés egy sereg fejlécezt, kis tájképet, városképet, — valamennyi finom, művészi ecsettel készült dolog. A legjobb és legművészebb alkotások egyike e könyv illusztráció-anyaaga azok között, a melyek e kitűnő művésznő műterméből kikerültek; bizonyára méltó megbecsülésre fog találni művészi körökben is.

A nyomda is megtette a magáét. A szöveg és a képek nyomása a hozzáértésnek és gondoságnak valóságos remeke; izlés, tanultság, aldozatosság egyesült a könyv előállításában. Finoman metszett betűi, kitűnő papírosa ép úgy fokozzák becsét, mint hivalkodás nélküli és mégis előkelő, művészi kötése. Kétféle kiadás kerül a közönség kezébe: egy amateur-diszkidás félbörkötésben, melynek ára 100 korona s egy vászonkötésű diszkidás, mely 20 koronáért kapható.

Tulzák nélkül el lehet mondani erről a kiadvánnyal, a mit czimünkben írunk: hogy ez a legszebb magyar könyv. Díszművet eleget adnak ki nálunk újabb időben, akad köztük talán nagyobb zajjal fölépő is, de olyan művészi kiállítását, mint ez a Mikes-könyv, nem ismerünk egyet sem. A leghaladottabb külföldi államokban sem akad sok párja.

Síjait jósármánya a fennsík. Uffiz-kegyeletben.
BENCZÚR GYULA.

Síjait jósármánya a fennsík. Uffiz-kegyeletben.
SZABÓ MIKLÓS.

Síjait jósármánya a fennsík. Uffiz-kegyeletben.
MIKLÓS ÖDÖN.

A FÖRENDIHÁZ ÚJ TAGJAI.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Pásztói Heine-fordításai. Lapunk olvasói, régebbiek és újak egyaránt, jól ismerik Pásztói (Platthy Adorján) nevét, melyet sok meleg hangulatú, igaz magyar érzésű vers alatt olvastak. Egyike a legrégibb s legállandóbb munkatársainknak; több mint 30 esztendő óta nincs lapunknak az az évfolyama, melyben legalább néhány verse meg ne jelent volna s zajtalan, de szépségeiben nem szűkölködő költői pályája csaknem egész teljességében itt, a hasábkon folyt le. Vidéki magányában élve, sohasem vegyült el az aktuális irodalmi élet zajába; ezért érdeménél kevésbé méltatták ugyan, de másrészt mentes maradt a múlt áramlatok hatásától is. Újabban ritkábban lehetett látni nevét, de most nagyobb munkával: egy kis kötetre való Heine-fordítással lépett a közönség elé. A nyolcz íves kötetke mintegy száz vers fordítását adja s egyebek közt megvan az az érdeme is, hogy míg az eddigi fordítók nagyjából csak a «Dalok könyvé»-ből fordítottak, Pásztói figyelmet fordít a költő többi gyűjteményeire is s mindegyikből ad legalább egy-két darabot. Heineből egyes költeményeket nagyon sokan fordítottak. Petőfi óta alig van kiválóbb költőnk, a ki meg ne próbálta volna rajta erejét, de ez a tömértelen fordítás elszórvra jelent meg lapokban, vegyes tartalmú kötetekben, nagyobb Heine-gyűjtemény az Endrődién kívül, mely csupán a «Dalok könyvé» adja, alig van. Pásztói kis kötetének már ezekből a szempontokból is megvan a maga értéke, mert az az érdeklődő olvasó, a ki Heinet magyarul akarja olvasni, nem bujkálhat hónapok számára a könyvtárakban, hogy a lapokban, verses könyvekben elszórvra megjelent fordításokat összerakja. De megvan az érdemük pusztán irodalmi szempontból is, mert a fordító sok költői érzéssel s jelentékeny formakésziséggel győzi le azokat a rendkívüli nehézségeket, melyeket Heine költeményeinek fordítása nyújt. Nagyon ügyel a tartalmi és formai hűségre, annyira tiszteli és szereti az eredetit, hogy híven akarja visszaadni, sem hozzá nem adva, sem el nem véve belőle semmit. Ha egyes finomságok, egyes árnyalatok mégis elvesznek vagy elhomályosodnak, annak nem a fordító művészetének, hanem általában a fordító művészetnek a tökéletlensége az oka; verset úgy lefordítani bármely nyelvre, hogy az eredeti teljesen meglegyen benne, körülbelül a lehetetlenség közé tartozik. Pásztóinak minden egyes fordítás megéltatik, hogy szinte magától, az eredetinek szeretetéből s átérzéséből fakadt s ezért bár lehetnek, a kik nálánál raffinaltabb eszközökkel, szemre talán tetszősebb munkát végeznek, — becsületesebbet semmi esetre sem.

Rákóczi-irodalom. Minden nagyobb alkalom megtermi a maga irodalmát, de akkora irodalmat már rég nem teremtetett alkalom, mint a mostani Rákóczi-ünnep. Van közte rég ismert, de még mindig alkalomszerű dolog is, van, a mi a közönség felvilágosítását, lelkesedését tartalmasabbá tételét tűzte ki céljául s van végül olyan is elég, a melyt csak a közönség fokozódó érdeklődésére pályázó üzleti élelmesség szült. Az utóbbi kategóriára nincs szavunk; az előbbi kettőnek néhány kiváló érdekességi és értékű terméke van, a melyek nem fognak elmulni az alkalommal. Ezek közé tartozik a Magyar könyvtár három új füzeté, melyek mindegyike Rákóczi vagy korára vonatkozó közleményeket ad. Ezek egyike Beöthy Zsolt tanulmánya: *Mikes leve-*

leskönyve irodalmunkban. A kitűnő író a maga példál szolgáló emelkedett stílusában s mély tudományos tájékozottságot nemes művészettel párosított lendületével fejtegeti a Rákóczi korabeli irodalom legkedvesebb termékének irodalmunk szempontjából való fontosságát. Egy másik füzetben *II. Rákóczi Ferenc életét* mondja el Pap Illés, rövid, tömör, összefoglalásban. A füzet kiválóan alkalmas arra, hogy a nagyközönség, melynek a nagy terjedelmű Rákóczi-irodalom áttanulmányozására sem ideje, sem türelme nincs, fölfrissítse a nagy szabadságos életére vonatkozó ismereteit. De egyuttal figyelmeztet is történetírásunknak egy szinte érthetetlen mulasztására: arra, hogy Rákócziak még ma sincs tüzetesebb, magasabb színvonalú, alakja jelentőségéhez méltó életrajza. Annival érthetlenebb ez a mulasztás, mert az anyag, a melynek alapján ezt az életrajzt hozhatná létre, már rég együtt van: könnyen hozzáférhető s csak ember kell, a ki feldolgozza. Szomorúan jellemző ez arra, hogy tudósaink mennyire nem számolnak a közönség szükségleteivel. A harmadik füzet Rákóczi-anthologia, melyet *Vende Ernő* állított össze. *Utven* Rákóczirol szóló vers van benne, ezek szerzői között ott találjuk a kurucz-világ ismeretlen nevű énekesét, utának legnagyobb költőinket: *Vörösmartyt, Petőfit, Aranyt, Tompát* s a még ma is élők közül egész sereget, u. m. *Thaly Kálmánt, Léva Józsefet, Endrődi Sándort, Fejes Istvánt, Vargha Gyulát, Radó Antalt, Abrányi Emilt, Lampert Gézá* stb. A gondosan és izléssel összeválogatott gyűjteménynek különösen azok fogják nagy hasznát venni, a kik a mostanában országsszerte tartandó hazafias ünnepekre szavalati darabokat keresnek. — *Endrődi*

Sándor *Kurucz-nótái*, az utóbbi évek szépen felszaporodott Rákóczi-irodalmának leghatásosabb s legismeretesebb terméke is új kiadásban jelent meg s olcsó áránál fogva (egy korona) még jobban el fog terjedni, mint eddig. — Három alkalmi füzetet adott ki a Szent István-társulat is. *Sziklay János* Rákóczi életrajzát írta meg a nép számára, egyszerű embernek való előadásban, *Fraknói Vilmos* mint hitbuzgó, vallásos embert mutatja be Rákóczi vallásos életéről s munkáiról szóló tanulmányában, *Erdősi Károly* pedig *Rákócziért* című három felvonásos regényes színművet írt, műkedvelői s ifjúsági előadások számára.

Benczur Gyulának a lipótvárosi Szent István-templom számára festett oltárképe: «Szent István a Boldogasszony oltalmába ajánlja Magyarországot», most megjelent szép reprodukcióban, a Könyves Kálmán részvénytársaság kiadásában. A 110 cm. hosszú és 80 cm. magas kép ára díszes fateretben 63 korona.

Új könyvek: *Heine Henrik költeményeiből*. Fordította Pásztói (Platthy Adorján). Heine arcképével. Budapest, Franklin-Társulat; ára 2 korona.

Rákóczi-versek. II. Rákóczi Ferencről szóló költemények gyűjteménye. Összeállította és bevezetéssel ellátta *Vende Ernő*, kettős szám; ára 60 fillér.

Beöthy Zsolt: Mikes leveleskönyve irodalmunkban; ára 30 fillér.

Pap Illés: II. Rákóczi Ferenc élete. (1676—1735); ára 30 fillér.

Mindhárom füzet a «Magyar könyvtár»-ban jelent meg a Lampel-Wodianer részv. társ. kiadásában. Budapestben s minden könyvkereskedésben kapható.

RÁKÓCZI ÉS TÁRSAI ÚJ SÍRBOLTJÁNAK BEJÁRATA A KASSAI SZÉKESGYHÁZBAN.

II. Rákóczi Ferenc vallásos élete és munkái. Írta *Fraknói Vilmos*; ára 1 korona.
Rákócziért / Regényes színmű 3 felvonásban. Írta *Erdősi Károly*; ára 80 fillér.
II. Rákóczi Ferenc élete, írta dr. *Sziklay János*; ára 24 fillér.

Mindhárom füzet a Szent István-társulat kiadásában jelent meg Budapestben.
Endrődy Sándor: Kurucz Nóták Egy koronás kiadás, Budapest, Athenaeum.

EGYVELEG.

* A skót nyirfajd-vadász-telepeken évenként átlag 9.720.000 korona haszonbért fizetnek. A bérlek többnyire angol főurak.

A legújabb amerikai összetételű, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó parfüm a «*Diana parfüm*». Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbűvölő illatról, melyet a pesti úri hölgyek egyszerre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár *Erényi Béla* Diana-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér.)

HALÁLOZÁSOK.

Elhaltak a közelebbi napokban: *Bessenyi Beöthy Béla* 63 éves korában Törtel községben. — *Kraner József* nyug. cs. és kir. alezredes 69 éves korában Kolozsváron. — *Hadpataki Pataky Menthert*, nyug. törvényszéki bíró, ügyvéd, megyei bizottsági tag, 55 éves korában Beregszászon. — *Csikszentsimoni Endes József* 48-as honvéddörny, volt cs. és kir. főhadnagy 90 éves korában Csikszentsimonban. — *Eberling József* mérnök, bor-nagykereskedő 61 éves korában Budapestben. — *Malatini Malatinszky József* a Lengyel- és Magyarország közti új apátság címzetes apátja, székesegyházi főesperes és kánonok, Nyitra vármegye bizottsági tagja, 77 éves korában Nyitrán. — *Miklós Gábor*, Deés város főpénztárosa. — *Borsovai Károly Sándor* ügyvéd, beregmegyei nyug. árvászéki ülnök, máramaros-igeti jogakadémiai rendes tanár s a beregi református egyházmegye világi tanácsbírája 64 éves korában Mezőkaszonyban. — *Varasdi Horváth Mihály* magánhivatalnok 22 éves korában Budapestben. — *Sárbó Vilmos*, a Fonciere biztosító társaság alelnöke 77 éves korában Budapestben. — *Simaházi Tóth Mór* 65 éves korában Budapestben. — *Scheinerberger Ernő*, nyug. kir. mérnök, az Első Magyar Ált. Bizt. Társaság nyug. műszaki felügyelője, 73 éves korában Pozsonyban. — *Kiss György* veszprémmegyei szentszéki ülnök, tanfelügyelő, somogyisároni plébános, 62 éves korában. — *Kelner Henrik* pusztacsegi uradalmi tisztartó 42 éves korában Budapestben. — *Pontigam Rudolf* végzett joghallgató 25 éves korában Győrött. — *Uzoni Zayzon Ferenc* a bodoki ev. ref. egyházközség egykori lelkésze, 68 éves korában Sepsiszentgyörgyön. — *Mátrai Lajos György* szobrászművész, 56 éves korában Budapestben. — *Véber József* magánzó, 48-as honvéddörny 76 éves korában Győrött. — *Bánhegyi István*, Békés vármegye nyug. kir. tanfelügyelője, 75 éves korában Budapestben.

Öz. *ANTAL ZSIGMONDNÉ*, szül. *Jancsó Zsuzsanna*, 83 éves korában Máksán. Az elhunyt matróna alapítója volt a református székes Mikó-kollégium

II. RÁKÓCZI FERENCZ ÉS ZRINYI ILONÁ, BALRA ESTERHÁZY, JOBBRA SIBRIK SARKOFÁGJA.

táptintézetének. — *Schmittné Csányi Kornélia*, Csányi László 48-as miniszter leánya, Wismarban. — Öz. dr. *Pólya Józsefné* 64 éves korában Budapestben.

BERCSÉNYI MIKLÓS ÉS NEJE SARKOFÁGJA.

ten. — Öz. *MAJOR SÁNDORNÉ*, néhai *Major Ferenc* dr. orsz. képviselő és *Major Gyula* kir. pénzügyigazgató-helyettes anyja 77 éves korában Budapestben. — Öz. *TOKAJI NAGY IMRÉNÉ*, szül. *Boross Ce-*

lesztin Szekszárdon. — *Somogyomi öz. PAPP MÁRTONNÉ*, szül. *Szenkovits Anna* 73 éves korában Erzsébetvárosban. — Öz. *REINLE IONÁCNÉ*, szül. *Irsei Iray Franciska* 69 éves korában Budapestben. — Öz. *GEBHARDT KÁROLYNÉ*, szül. *Perlinger Emma*, Gabhardt Károly néhai Rókus-kórházi igazgató főorvosnak özvegye 77 éves korában Budapestben. — *Gombos ENDRE*, szül. *kővágóörsi Kuthy Ilona*, 53 éves korában Debreczenben. — *UGRIK ANDRÁS* szül. *Huber Anna* 54 éves korában Ipolyságon. — *HORVÁTH ILONA* 48 éves korában Albáron. — *PACSAY ISTVÁNNÉ* 58 éves korában Rozsnyón.

Szerkesztői üzenetek.

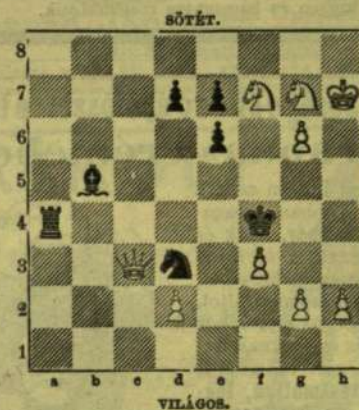
Isten. Nagy dolgokat mozgat kicsi erővel, nem esoda tehát, ha csak az erőlködését látjuk, az eredményt nem.

Pihenő vágyom. Sima nyelvvel, jól pengő verseléssel kelt egy kis hangulatot, a mi kíváncsiaink azonban ennél többre is terjednek. Nem mond semmi oly új, eredeti dolgot, a mi az olvasó képzeletét erősebben megragadhatná.

Álom és való. Száraz, színtelen előadásában a szinte végevárhatatlan hosszú történet nem kelt mást, mint unalmat.

SAKKJÁTÉK.

2507. számú feladvány. Ehrenstein Mórtól Budapest.

Világos indúl és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2501. sz. feladvány megfejtése Kintzig Róbertől.

Világos.	Sötét.	Világos. a.	Sötét.
1. Bc3-e3	... Fg5-e3	1. ...	... Fg5-e7
2. Be7-e7	... F. t. sz.	2. Be7-d7	... Fe7-d6
3. e2-e4	+ matt.	3. Bd7-d6	+ matt.

Helyesen fejtették meg: *Marényi Lajos*. — *Geiszt József* és *Stark Vilmos*. — *Szekeres László*. — *Gatterer Ferenc*. — *Kállai Béla*. — *Gürtler Albert*. — *Bihari Mór*. — A «*Budapesti sakk-kör*» — A «*Budapesti III. ker. Sakk-kör*» (Budapest). — *Németh Péter* (Csongor). — *Kintzig Róbert* (Fakert). — *Müller Nándor* (Szombathely). — *Nyárák Agnes* (Szeged). — *Hoffbauer Antal* (Liptóvár). — *Szabó János* (Bakony-Szentlászló). — A «*Győri Sakk-kör*» (Győr). — *Szopkó Árpád* (Körmöcsbánya). — *Kádár Ferenc* (Alakubán). — A «*Franszföldi Olasz Egyet.*» — *Róth Jenő* (Franszföld). — *Kunast János* (Záhonyberek). — A «*Zborói Társaság*». — A «*Kalocsa Katolikus Kör*». — *Wolf János* (Kalocsa). — A «*Sádi Társaság*». — *Vedőcs Miklós* (Zsuz). — *Márkus Károly* (Marburg). — *Szemere László* (Sárospatak). — *Leibici Gazdasági Kaszinó* (Leibici). — «*Dunaföldéri Egyenlősi kör*» (Dunaföldvár).

A BUJDOSÓK SARKOFÁGJAI A KASSAI SÍRBOLTBAN. — RÁKÓCZI JÓZSEF SARKOFÁGJA.

Vértes-féle Sósorszesz
Minden házban szükséges.

Már mostan

intézzünk egy levelezőlapot Richter F. Ad. és Ta. és kir. udv. és kam. szállítókhoz Bécs, I. Operngasse 16. és kérjük az árjegyzék bérmentes beküldését. Ezen gazdagon illusztrált árjegyzék kimerítő leírást tartalmaz a híres

SERAIL-ARCZENŐCS,

az arcot tisztítja, fehériti és bárszínűvé teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan. Epe-szappan kitűnő tolett szappannak a kenőcs használatához. Serail-crème nappali használatra, Serail-poudre kiváló finom arczpor bármilyen színben, fehér rózsaszín és krém. Egy doboz ára 1 kor. Készíti ROZSNYAY MATYÁS gyógyszerész, Aradon, Szabadság-tér.

Arjegyzék díjmentesen.

OLCSÓ JÓ ÓRÁK.

A cs. kir. fémjelző-hivatal jelzésével, szomszorosított mutató-lappal és másodpercmutatóval, pontosan szabályozva 7 kor. 60 fill. duplaféldél 11 kor. 50 fill. Roskopf-rendszer, horgony-művel nyitva 10 kor. Ugyanaz duplaféldél 13 kor. 50 fill. Arany és ezüst női órák és vas-lasztékban. Az összes óra pontosan fel vannak húzva és a legpontosabban szabályozva, ezért a 3 évi írásbeli jótállás hiteles. Kockázat nincs! Kicsérrelis megengedve vagy pedig a pénz visszaadatik. A megrendelést utánvét mellett eszközli: KONRAD JÁNOS, első óragyára, Brűx, 738. sz. (Csehország), es. kir. bírói hites becsúsa.

Sok millió előkelő urhölgy használja

a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely szírtalan, ártalmatlan s rögtön szed. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és hirtelen hat ártalmatlan szer szepők, májfoltok, bőrtörések, pattanások, kiütések s mindenféle bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártján és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után arról mindenki meg fog győődni

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Arad.

3 évi írásbeli jótállás! E minőségben verseny nélkül!

5 korona!

valódi svájci Roskopf-rendszerű patent-horgony-

Nincs kockázat! Becserelés megengedve vagy a pénz levonás nélkül visszatérítjük! Szétküldés utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

KONRAD JÁNOS első óragyára, Brűx 738. Csehország, es. kir. hites becsúsa.

Gazdagon illusztrált árjegyzékünk, mely több mint 3000 ábrát tartalmaz órák, arany, ezüst és szemérekéről, látszer, bőrtör, dohányzókelékek, acélárak, szerszámok, háztartási tárgyak és játékokról kívánatra bármilyen ingyen és bérmentesen megküldjük.

ALASSA

gyógyszerész-féle

ugorkatej

gyors és bámulatos hatású

szépítő-szer.

Senmi ártalmas anyagot nem tartalmaz 2-3-szor bekénés után tiszta fiatal arcuk lesz, szeplő, májfolt, ráncok elmúlnak és szépségüket megtarthatják, ápolhatják, növelhetik. Egy üveg ára 2 K. Vigyezen-Crème 2 K. Főosztály: Balassa Kornél, Budapest, Andrassy-ut 47.

Csak "SICULIA" névvel ellátott üvegek valódiak

A Malnási "SICULIA" forrás-víz

a sós savanyúvízek királya.

Székelyteleken átfutó ártézi-forrás.

A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal hat, különlegesen a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag, hurutos bántalmak ellen. Korányi, Kéty, Nurián, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MALNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb

természetes alkalikus sós savanyúvízének minősítik. — Magyarországi forrástár: Brázay Kálmán BUDAPEST, József-körút 37.

Kapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben. TELEFON 59-46.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Rapható minden gyógyszerertárban, drogus- és fűszerkereskedésben.

Az összes államokban szabadalmazva.

Ó-Római Haj-Elixir

Ó-Római Arcz-Emulsió

Az oka a gyöngye hajnövekedésnek és hajhullásnak a fejbőr betegsége.

Kísérlete meg egyetér a system. Készült az

Ó-RÓMAI HAJ-ELIXIRREL

A fejbőrt meggyógyítja, az ideget feleleveníti és a haj gyökereit erősíti. A haj növekedését, rendes módon megtörténik.

Ó-RÓMAI ARCZ-EMULSIÓ

mely növényekből, virágokból és gyökerekből van előállítva, semmi

félle az arczörnek ártalmas ásvány-práparatummal nincsen vegyítve,

felülmúlja az összes eddig forgalomban levő arczörneköket és c

Ó-RÓMAI ARCZ-EMULSIÓNAK

nem gyors, hanem biztos, az arczörnek feleleveníti, tiszta arczör

és egészséges, fiatalos üdöséget kölcsönöz és állandó használatnál a

legmagasabb korig ezeket megtartja. Egy tégely Arcz-Emulsió

ár 2 kor., egy üveg Haj-Elixirnek 4 kor.

Köszl FLORA vendéglőadó tulajdonosnő Lépik-fürdő (Slavonia). Számtalan köszönő-, hála- és elismerőlevél

KAKUK-ÓRÁK 8.50

díszes faragott asztalok, madár-díszes, csontszármak és csontmutatók, fél és egész óra hűvessé, 33 cm. magasság, teljesen felszerelve 2

aranybronz fényűzősúlyal, pontosan járó elsőrendű skót

művel 3 kor. 50 fill. Kerekóra 50

óraig járó tollvondmúvel 10 cm. átmé-

retben 3 kor.; ugyanaz 8 napig járó

30 cm. átméretben 5 kor. 60 fill. Mita-

da órákat 3 évi írásbeli jótállás. Évente 50.000-nél több órát szállított

t. vevőim legjobb megelégedésére. Már

magában ezen a maga nemében egye-

dül áll a legjobb bismutika cégem

székhelyén. A legelőkelőbb nagy-

rendelés a legnagyobb pontossággal

eszközölöm. Szétküldés utánvétellel

KONRAD JÁNOS

első óragyára által

BRUX, 741. szám. Csehország.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagy képes magyar árjegyzék 3000-nél több ábrával

44. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, NOVEMBER 4.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre — 16 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona.

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is esetlándó.

A RÁKÓCZI HAMVAIT HOZÓ KOCSI A KEREPESI-ÚTON.

Sorger fülvetele.